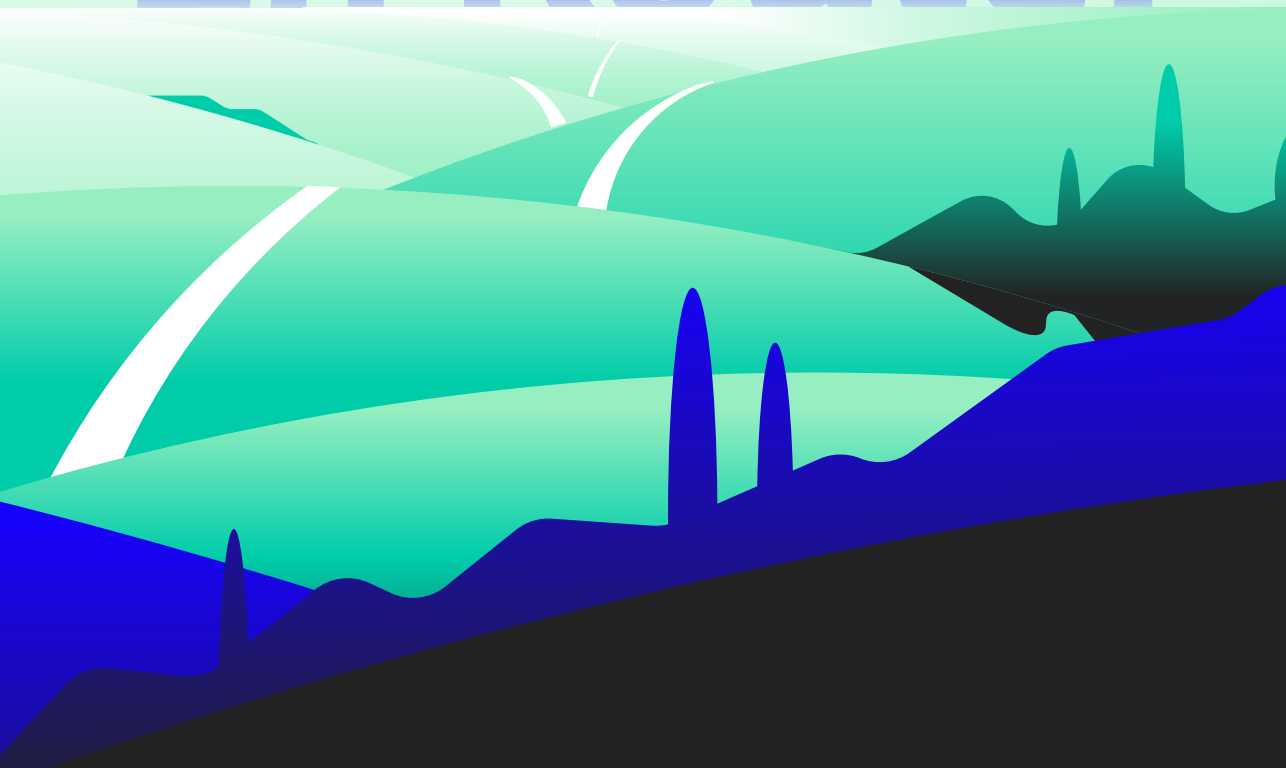

Roadmap voor
duurzame welvaart

En Route!

Competitiviteit	8
Competitiviteit garanderen om de industrie te stimuleren	
R&D&I	14
Meer impact voor o&o-uitgaven: Haalbare kaart!	
Ondernemersklimaat	20
Naar een digitale administratie en échte partner voor bedrijven	
Internationale handel	26
Export oriënteren richting digitale en duurzame toekomst	
Arbeidsmarkt	34
80% werkgelegenheidsgraad: een beetje meer moeite graag	
Onderwijs & opleiding	42
De sleutel tot succes? Levenslang leren!	
Digitalisering	48
Opnieuw in de top 5 tegen 2030	
Telecom	58
Digitale infrastructuur? Van kapitaal belang!	
Energie & klimaat	64
Help ons om de elektriciteitsfactuur te verlagen en intermodaliteit te ontwikkelen!	
Circulaire economie & milieu	74
De tijd dringt voor de transitie naar een circulaire economie	
Defensie	80
Bevorder de samenwerking tussen defensie en de defensie-industrie	

En route ... om het verschil te maken

Wallonië: een buitengewoon gebied van 17.000 km² boordevol talent, dynamische sectoren, innovatieve bedrijven en hoogwaardige ongeëxploiteerde gronden. Om nog maar te zwijgen over de universiteiten en hogescholen van hoog niveau en de solide overheidsstructuren die stuk voor stuk inzetten op ondersteuning en economische ontwikkeling.

En toch, we slagen er nog altijd niet in om de toegevoegde waarde van onze industriële en technologische bedrijven te verhogen en ze tegelijkertijd zo snel mogelijk koolstofneutraal te maken. Om dit ambitieuze doel te bereiken, moeten we meer dan ooit het verschil maken! Dat doen we door ...

#1 ... strategische industriële activiteiten te behouden en te ontwikkelen

We steken vaak veel moeite en middelen in het aantrekken van buitenlandse investeerders. Maar een van onze grootste uitdagingen momenteel is ervoor zorgen dat strategische activiteiten stevig verankerd blijven in Wallonië. Het is cruciaal om onze knowhow te behouden in belangrijke domeinen zoals toelevering aan de automobielsector, energie, of defensie aan de auto-industrie, energie, defensie, etc. In de loop van de volgende zittingsperiode zullen we er dus voor moeten zorgen dat ons beleid ter ondersteuning van de industrie even aantrekkelijk is als het beleid in de andere landen en regio's van Europa..

Door verder te bouwen op de ecosystemen die we in deze domeinen ontwikkelden, zullen we nieuwe strategische spelers kunnen aantrekken – als onderaannemer of binnen complementaire sectoren – om uitdagingen als koolstofneutraliteit te tackelen.

#2 ... talent op te leiden, aan te trekken en te behouden

Wat vandaag echt een rem zet op de groei van onze bedrijven, is de schaarste aan geschoolde arbeidskrachten. Deze uitdaging vraagt echter een aanpak op een aantal niveaus: allereerst moeten we jongeren inspireren om studies te volgen die de deur openen naar een boeiende loopbaan in techniek of technologie.

Wie een job zoekt, moeten we dan weer opleidingen aanbieden in sectoren met een brede waaier aan opportuniteiten. En tot slot is het essentieel om de bestaande beroepsbevolking te blijven opleiden, zodat hun skills up-to-date en relevant blijven.

#3 ... onze innovaties nog beter in de markt te zetten

Onze steun voor onderzoek en innovatie moeten we absoluut handhaven en zelfs opschroeven, in welke vorm ook. Het is namelijk een van onze grootste troeven!

#4 ... onze Waalse ecosystemen naar nieuwe hoogtes te tillen

Dankzij de versterking van hun netwerken en hun stevige lokale verankering zijn bedrijven steeds beter in staat om samen te werken aan uiteenlopende projecten en een kritische massa te bereiken. Zo zijn ze in staat om de vereiste investeringen te doen in de verwerving van nieuwe vaardigheden en de ontwikkeling van infrastructuur – onontbeerlijk om de vele internationale uitdagingen en problemen het hoofd te bieden.

Laten we dus de handen in elkaar slaan – politici, overheden, bedrijven, vakbonden en burgers – en samenwerken om het verschil te maken voor Wallonië!

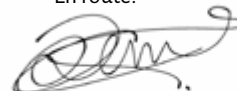
Roadmap voor duurzame welvaart

In dit memorandum voor de verkiezingen van 2024 presenteert Agoria concrete aanbevelingen om Wallonië een nieuw elan te geven en ... écht het verschil te maken. Onze visie beperkt zich dan ook niet louter tot de volgende legislatuur.

Voor de leesbaarheid hebben we onze ideeën gebundeld in 11 thema's, zoals digitalisering, onderzoek en ontwikkeling, innovatie, circulaire economie en milieu. Zo presenteren we je een gedetailleerd stappenplan richting duurzame welvaart.

Soms nemen we vertrouwde paden, soms wagen we ons op onbetreden routes en af en toe slaan we volledig nieuwe wegen in. En dat alles met een positieve mindset. Want we zijn er zeker van: Wallonië barst van de mogelijkheden om een niet te missen economische regio te worden en zich schrap te zetten voor de uitdagingen van morgen.

En route!

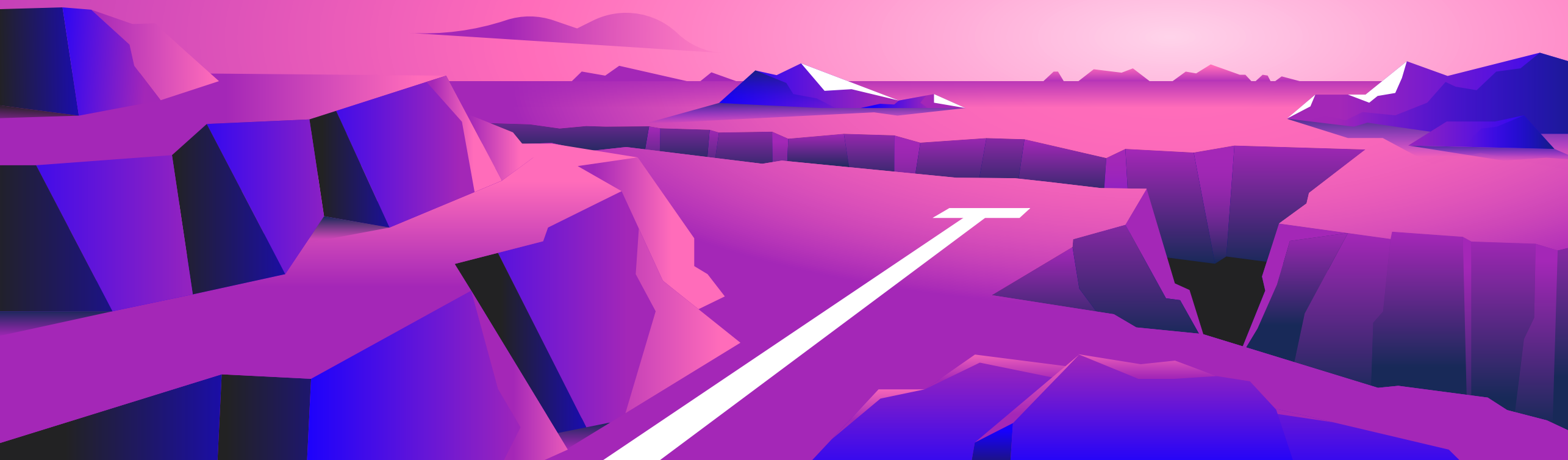
Clarisse Ramakers,
Directrice Agoria Wallonië

Alain Quevrin,
Voorzitter Agoria

Competitiviteit

Competitiviteit
garanderen om de
industrie te stimuleren

Tijd voor een andere route

Met een bruto binnenlands product van 31,4 duizend euro per inwoner in 2021 heeft Wallonië een van de hoogste welzijnsniveaus van Europa. Maar ten opzichte van de overige twee gewesten en andere Europese landen hinkt het gewest achterop. Zo bleef de werkgelegenheidsgraad binnen de leeftijdsgroep 20-64 jaar steken op 65,7% in 2022, ver beneden het nationale en Europese gemiddelde.

	Wallonië (BNB)	België	EU-27 (Eurostat)
BBP/inwoner in euro	31.568	43.480	32.400
BBP/inwoner Wallonië = 100	100	138	103
% van de 20- tot 64-jarigen dat aan het werk is	65,7	71,9	74,6

Minder groei dan in Vlaanderen en Brussel

Wallonië tekende in 2022 een matige groei op in vergelijking met het nationale gemiddelde en slechts 1,4% hoger dan het bbp in 2019, aldus prognoses van het Planbureau. Met een groei van respectievelijk 4,8% en 3,1% liggen de kaarten voor Vlaanderen en Brussel een stuk beter.

Bovendien zit er op korte termijn mogelijk een stagnatie aan te komen voor de Waalse economie. Bij een ongewijzigd beleid wijzen de prognoses voor 2028 op een Waalse bbp-groei van 8,3%, tegenover 9,3% voor heel België. Hetzelfde geldt voor de werkgelegenheid: 68,1% in Wallonië tegenover 74,6% nationaal.

-1%

Ondanks een stijging van 8,3% tussen nu en 2028 blijft het Waalse bbp achterophinken ten opzichte van het Belgische gemiddelde van 9,3%.

Cijfers spreken voor zich

Werkgelegenheid

35,7% van de beroepsbevolking bevindt zich in de marge van de arbeidsmarkt – 5% meer dan het Belgische gemiddelde (30,2%). Bovendien maken werkzoekenden 12% uit van de actieve bevolking, tegenover 9% over alle gewesten heen. Tegelijk blijft een aanzienlijk aantal Waalse jobs niet ingevuld: 3,47% tegen midden 2023, volgens Statbel.

Bedrijfsinvesteringen

Het Waalse bedrijfsleven zit niet stil. Veel bedrijven investeren tot 27% van hun toegevoegde waarde, vooral ondernemingen die in buitenlandse handen zijn. Deze laatsten aarzelen niet om de sterke punten van de regio te benadrukken, ondanks de uitdagingen waarmee ze geconfronteerd worden:

- De technologische uitdagingen van Industrie 4.0, robotisering, 3D-printing, artificiële intelligentie en cyberveiligheid
- Milieu-uitdagingen, zoals de energietransitie en de circulaire economie
- Economische uitdagingen, met name de loonhandicap die sterk is gestegen door de stijgende inflatie en de automatische indexering.

1,1%

Met 17.820 hectare – 1,1% van het volledige grondgebied – ingenomen voor industriële activiteiten heeft Wallonië nog genoeg ruimte om nieuwe bedrijven te verwelkomen! (bron: IWEPS)

Onderzoek en ontwikkeling

De recente O&O-cijfers zijn positief: 32.600 werknemers en 4,3 miljard euro uitgaven in 2021. Met 3,6% van het regionale bbp scoort Wallonië zo boven het Europese gemiddelde. Het Europese Innovatiescorebord 2023 rangschikt het gewest dan ook als een 'Sterke Innovator'. Al moet Wallonië nog de impact van zijn O&O-uitgaven nog veel meer optimaliseren.

Beschikbaarheid van gronden

Slechts 15,5% van het Waalse grondgebied wordt ingenomen door residentiële en economische activiteiten (bron: LUCAS - 2018). Dat percentage ligt ver onder het Belgische gemiddelde van 22%. Verder meldt IWEPS dat 17.820 hectare ingenomen is door industrie en ambachten en dat er nog 3.600 hectare aan braakliggende terreinen is. Deze cijfers suggereren dus dat Wallonië een enorme hoeveelheid ongeëxploiteerde grond ter beschikking heeft.

Hoewel Wallonië tot de koplopers behoort op het vlak van economisch welzijn, blijven de belangrijkste indicatoren toch onder de nationale en Europese gemiddelden steken. Het potentieel om deze trend om te buigen is aanwezig, maar het moet nog daadkrachtiger worden benut.

Roadmap voor duurzame welvaart

#1 Koolstofneutraliteit financieren

Agoria pleit voor gunstige financiële maatregelen voor bedrijven om snel vooruitgang te boeken richting koolstofneutraliteit. Deze cruciale investeringen zouden niet alleen de klimaatverandering helpen bestrijden, maar ook hun internationale concurrentiepositie versterken.

#2 Territoriale complementariteit bevorderen

Agoria benadrukt het belang van een nauwere samenwerking en integratie tussen de deelgebieden van het gewest. Een betere territoriale coördinatie kan het gebruik van middelen optimaliseren, de operationele efficiëntie verhogen en het concurrentievermogen van de regio als geheel vergroten.

#3. De bodemsanering versnellen

Agoria hamert op de noodzaak om oude industrieterreinen te saneren. Dat zou niet alleen het milieu en de volksgezondheid ten goede komen, maar ook waardevolle gronden vrijmaken voor economische ontwikkeling en bedrijfsgroei.

#4. Toegang tot industriezones vergemakkelijken

Betere toegang tot industriezones beschouwen we eveneens als een prioriteit. De bestaande infrastructuur moderniseren is een absolute must om de mobiliteit te optimaliseren en bedrijvenparken zo sneller en vlotter toegankelijk te maken. Naast bevordering van de economische ontwikkeling zou dat ook de werknemers ten goede komen, in de vorm van meer levenskwaliteit en mogelijk een hogere productiviteit.

#5. Bedrijfsbelasting verlagen

Agoria pleit voor een verlaging van de bedrijfsbelasting. Niet alleen om het investeringsklimaat aantrekkelijker te maken voor bestaande bedrijven, maar ook om nieuwe investeringen aan te trekken, jobs te creëren en zo de economische welvaart op lange termijn te bevorderen.

Technology for a better world

Agoria en haar leden zien een veelbelovende toekomst voor Wallonië. Door de deelgebieden te harmoniseren, beschikbare gronden te ontwikkelen en te saneren, en de mobiliteit en infrastructuur te verbeteren, zorgen we ervoor dat het gewest competitief blijft. Op die manier kunnen we niet alleen de industrie en technologische bedrijven in stand houden, maar ze ook verder ontwikkelen, de Waalse economie versterken en bijdragen aan een welvarende toekomst voor iedereen.

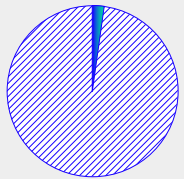
R&D&I

Meer impact voor
o&o-uitgaven:
haalbare kaart!

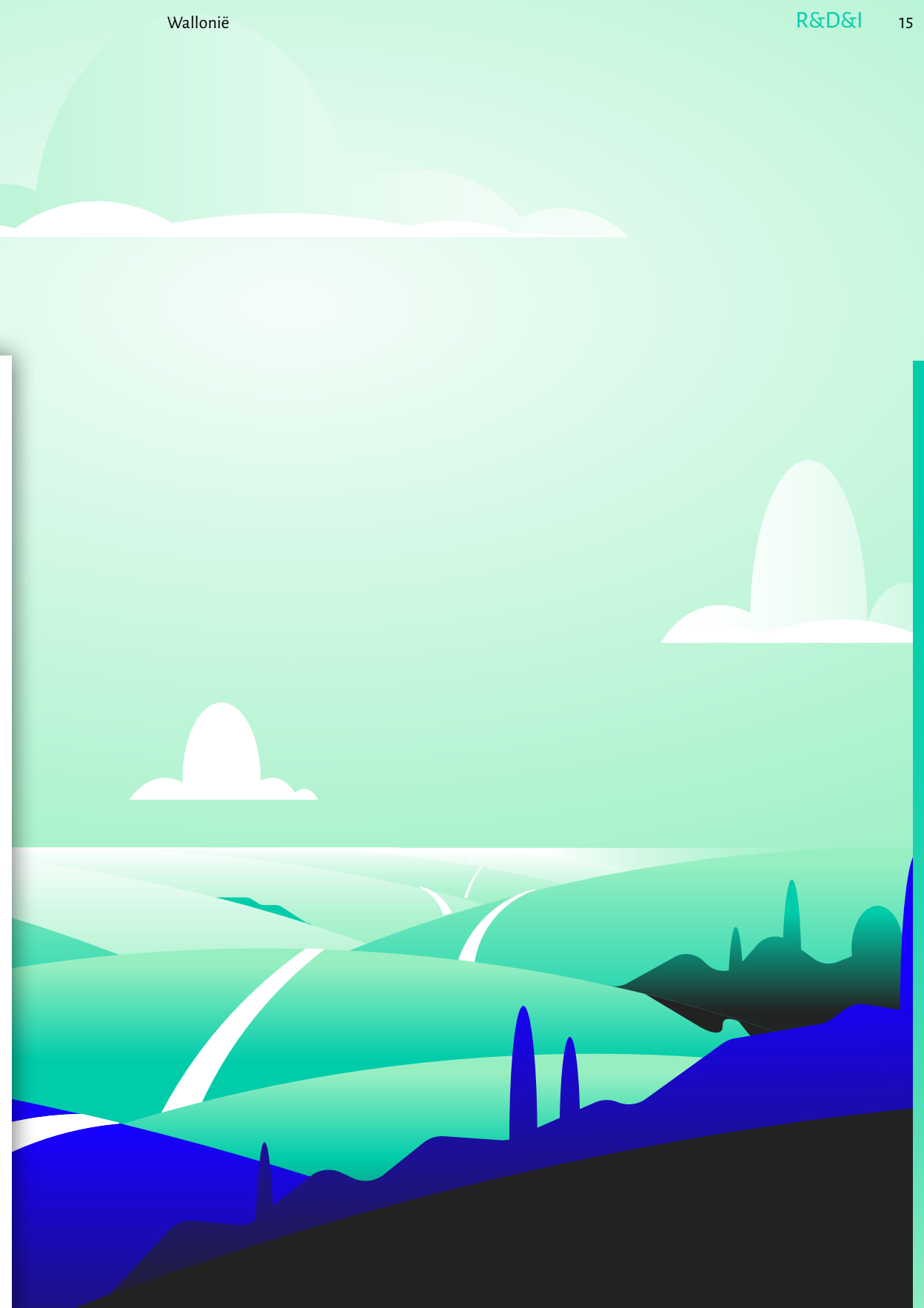
Tijd voor een andere route

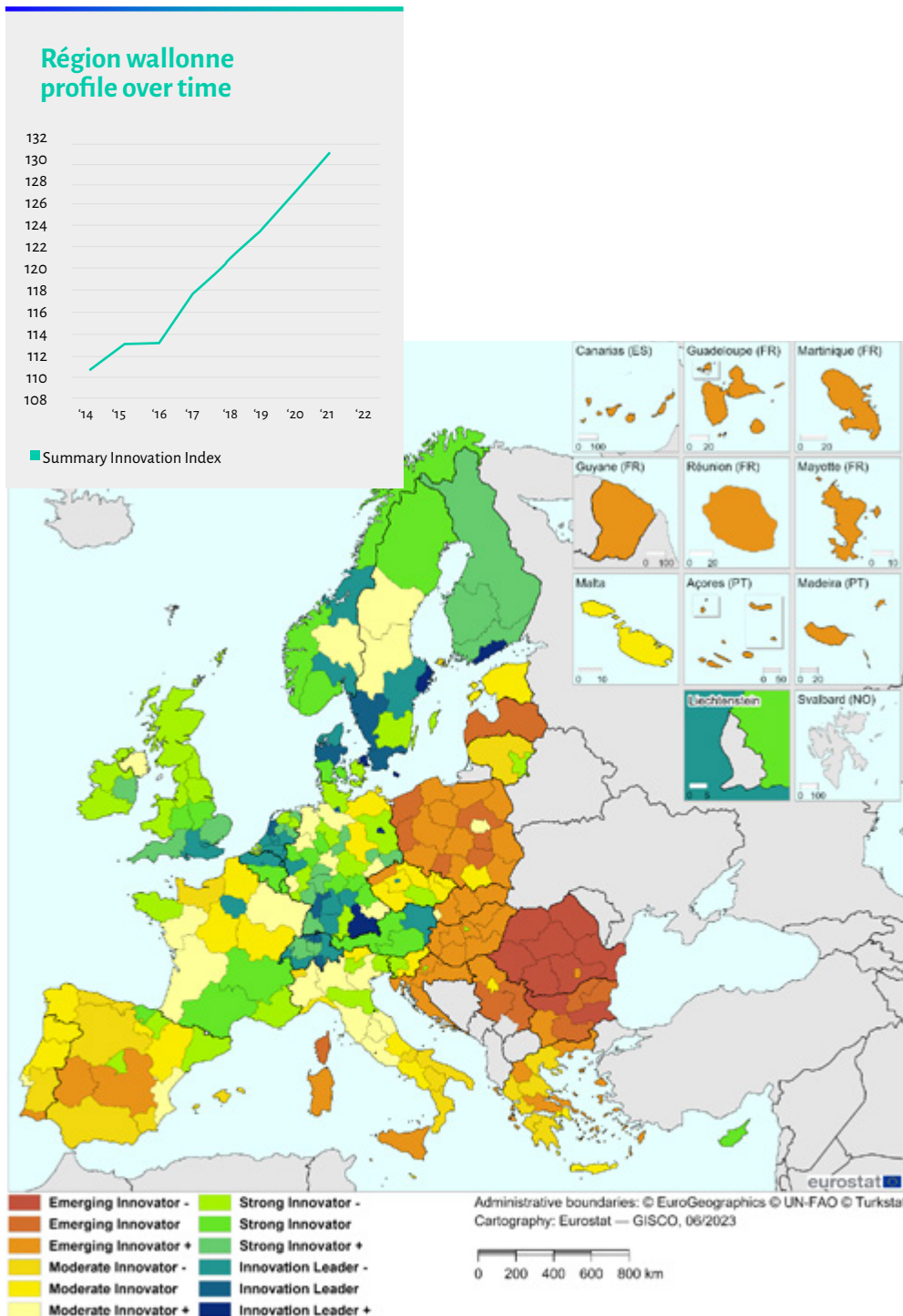
Op het Innovatiescorebord 2022 van de Europese Commissie prijkt Wallonië op de 67e plaats van in totaal 240 Europese regio's en de innovatiescore zit in stijgende lijn. Het gewest wordt dan ook erkend als een 'Sterke Innovator'. Toch liggen er grote uitdagingen, waaronder de lage impact van O&O op de regionale ontwikkeling. Het Institut Destrée beschouwt een bbp per inwoner van 87 als relatief zwak, zeker in vergelijking met andere regio's met een vergelijkbare innovatie-index.

3,3%

van het bbp bedroegen de O&O-investeringen in 2019. Hoewel dat meer is dan het Europese gemiddelde, blijft de economische impact ervan te laag.

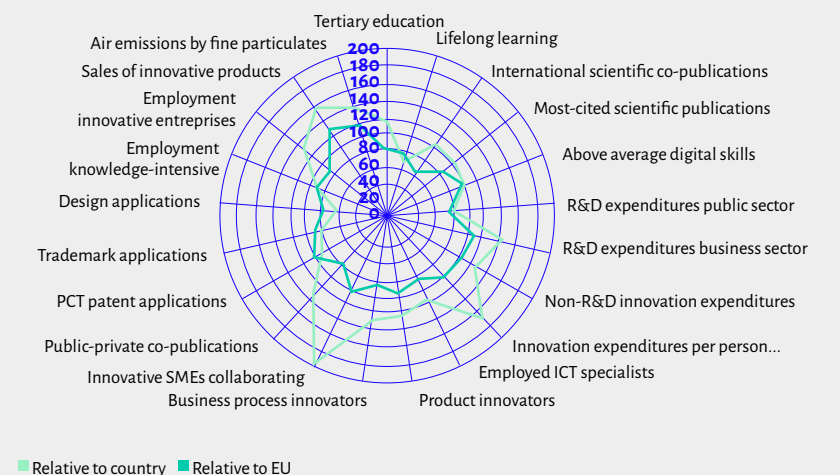
Innovatie en economie in Wallonië: waarom zo'n divergentie?

De troeven van Wallonië liggen in zijn O&O-intensiteit : 3,3% van het bbp in 2019. Dat is meer dan het EU-gemiddelde van 2,2% en ligt in lijn met de doelstellingen van de Europa 2020-strategie. Bedrijven spelen een belangrijke rol in O&O-activiteiten en zijn goed voor 2,8% van het bbp. Het hoger onderwijs draagt dan weer 0,5% bij.

Maar er zijn een aantal pijnpunten op het vlak van ondernemerschap, levenslang leren, digitale skills, innovatie van productieprocessen en de bijdrage van de publieke sector aan de O&O-uitgaven. Werk aan de winkel dus.

Vooral verontrustend zijn indicatoren als werkgelegenheid in kennisintensieve activiteiten en innovatieve kmo's, samenwerking tussen het bedrijfsleven en de wetenschappelijke wereld, bescherming van intellectuele eigendom en doorstroming van kennis van onderzoek naar de bedrijfscontext.

Regionaal Innovatiescorebord 2023 - Waals Gewest

De impact van uitgaven vergroten

Zeker in een Europese context waarin de overgang naar een groene en digitale economie topprioriteit is, kunnen deze zwakke punten grote obstakels vormen voor de ontwikkeling van Wallonië. De uitdaging bestaat er dan ook in om een innovatievriendelijke omgeving te creëren en de gewestelijke en federale instrumenten aan te passen. Tegelijk moet er maximaal voordeel worden gehaald uit de flexibeler regels die Europa voorstelt, met name via de Net Zero Industry Act.

Kortom, ondanks tastbare vooruitgang op het vlak van innovatie en O&O moet Wallonië de impact van zijn investeringen versterken met het oog op een succesvolle en duurzame economische transitie. Dat zal extra inspanningen vergen.

Roadmap voor duurzame welvaart

#1 Versterking van de steun voor O&O

Agoria beveelt aan om de “onderzoeksvoorheffing” te behouden, een overheidsbudget op middellange termijn voor R&D&I te garanderen, de definitie van de voor steun in aanmerking komende innovaties te verruimen, en de financierings- en steunmogelijkheden van het Europees decreet te maximaliseren. De samenwerking tussen verschillende spelers zoals kmo's, grote bedrijven, universiteiten, onderzoeks- en opleidingscentra moet worden versterkt. Dit is vooral belangrijk wanneer twee spelers betrokken zijn, waaronder minstens één onderneming. Agoria pleit ook voor de mogelijkheid om te kiezen tussen subsidies en terugbetaalbare voorschotten voor Experimentele Ontwikkelingsprojecten, ook als het project door een individuele onderneming wordt uitgevoerd. Het is bovendien belangrijk om de omzetting van de Europese regelgeving in het regionale decreetkader te herzien om de ondersteuningsmogelijkheden te maximaliseren.

#2 Ga voor een eenvoudig beleid voor innovatieondersteuning, op maat van bedrijven

Elke speler die innovatie ondersteunt – de administratie, clusters, onderzoekscentra, incubatoren en Wallonie Entrepreneurs – moet een duidelijke rol toebedeeld krijgen. Om doeltreffend in te spelen op de behoeften van bedrijven zijn solide partnerschappen tussen die actoren bovendien cruciaal.

Er moet een heroriëntatie en consolidatie komen van de Waalse strategie Spécialisation Intelligente en de strategische innovatie-initiatieven (IIS) rond concurrentieclusters ('pôles de compétitivité') die hebben bewezen dat ze innovatie kunnen organiseren.

Tot slot benadrukt Agoria de noodzaak om de administratie voldoende middelen en instrumenten te geven. Zo kan ze dossiers makkelijker en vlotter verwerken, subsidies sneller uitbetalen en bedrijven beter op de hoogte houden van de voortgang van hun aanvragen. Bovendien moeten de administratieve lasten in verhouding staan tot het gevraagde budget en is een strikte controle op het gebruik en de impact van budgetten voor innovatie en O&O essentieel, met name door een onderscheid te maken tussen de verschillende soorten spelers.

#3 Maak jongeren en werknemers warm voor een STEAMS-loopbaan

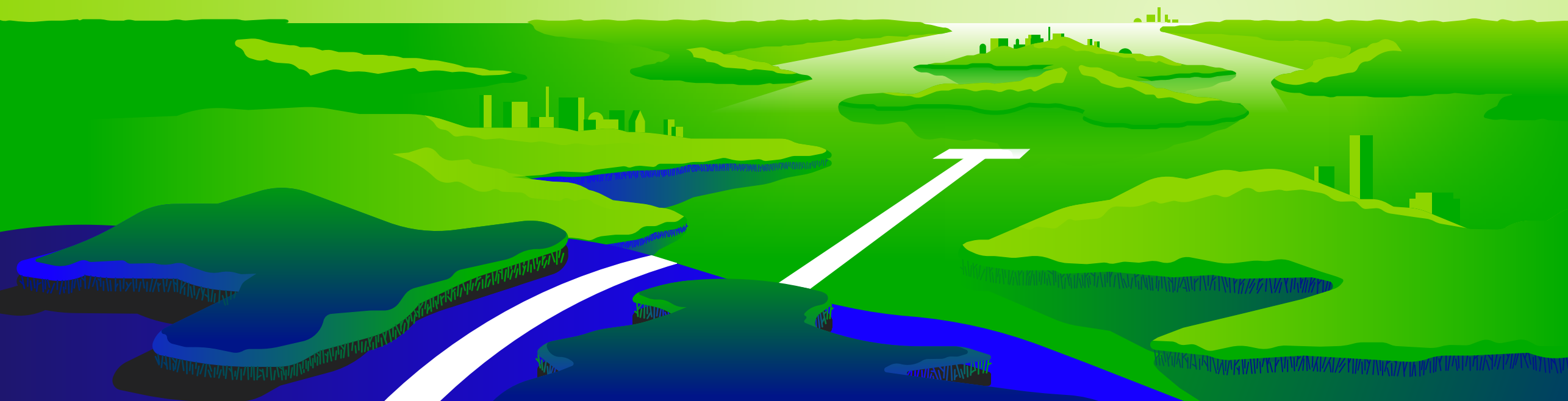
Ook jongeren en werknemers zijn geven in een STEAMS-loopbaan (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) kan helpen om de tewerkstelling in O&O op te krikken. Daarvoor is het belangrijk om het STEAMS-plan van PRW uit te rollen. Dat wil STEAMS-opleidingen aantrekkelijker maken – inclusief een specifieke aanpak voor vrouwen – en ouders, leraren en leerlingen al vanaf de basisschool bewustmaken.

Technology for a better world

Bij Agoria zijn we gepassioneerd door het potentieel van technologie. Wij geloven dat technologie niet alleen de huidige uitdagingen kan oplossen, maar ook de wereld kan verbeteren. In onderzoek, ontwikkeling en innovatie ligt de sleutel om deze ambities te realiseren. Wil Wallonië op de Europese competitiviteitstrein blijven, dan is het een must dat het gewest zich aanpast. Door de flexibeler EU-regels over te nemen, bijvoorbeeld, waarmee de Europese Commissie technologieën promoot die meer rekening houden met de planeet.

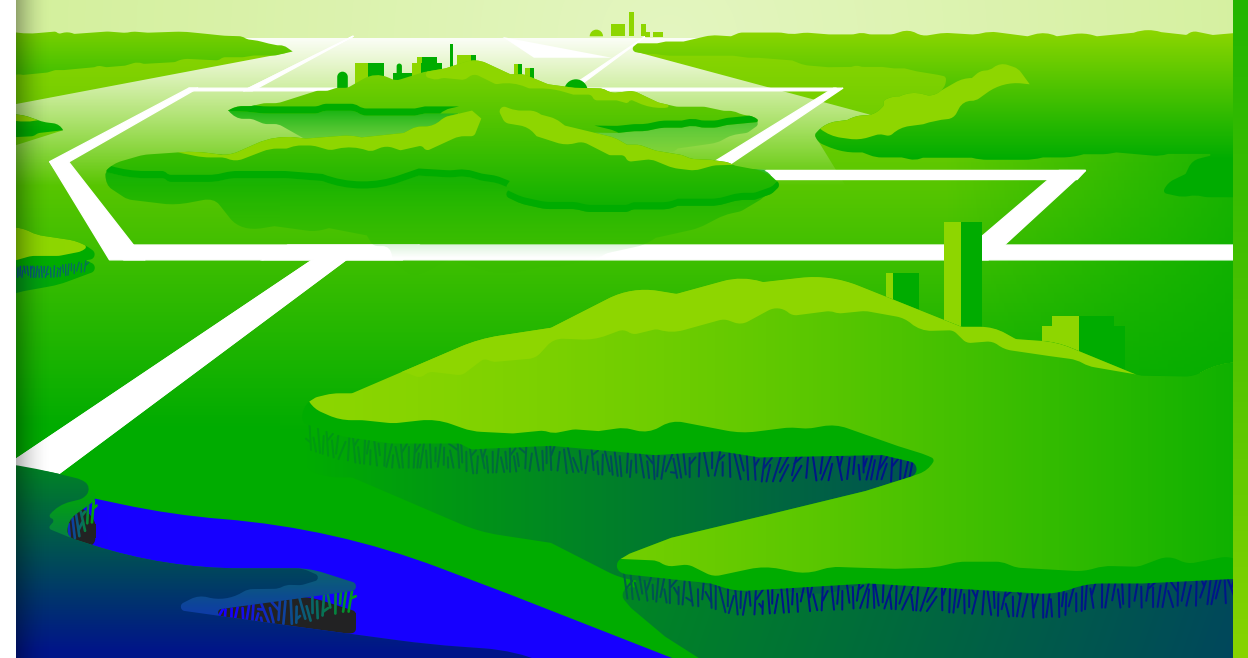
Ondernemersklimaat

Naar een digitale
administratie en échte
partner voor bedrijven

Tijd voor een andere route

Het beheerscontract van 14 oktober 2021 erkent de Service public de Wallonie (SPW) als een belangrijke speler om de groei van de ondernemingen te stimuleren. Na drie jaar is het tijd voor een evaluatie. Werden de vooropgestelde doelstellingen bereikt en waar kunnen we optimaliseren?

Partner in plaats van controleur

De overheid moet haar nieuwe rol van partner echt omarmen en loskomen van de traditionele perceptie van controleur. Vertragingen tijdens de toekenning van subsidies of de goedkeuring van vergunningen en licenties vormen een ernstige belemmering voor de economische activiteiten, net zoals obstakels bij de ontwikkeling van activiteiten. Als dienstverlener moet de overheid de rol opnemen van facilitator en stimulator van bedrijven.

Te weinig ruimte voor digitale technologie

Het huidige beheerscontract houdt onvoldoende rekening met het belang en het potentieel van digitale technologie. De integratie van digitale technologie wordt helaas naar de periferie van de strategie verwezen. Nochtans is het een essentiële hefboom om de beschikbaarheid van ambtenaren te verbeteren en het advies en de begeleiding aan bedrijven naar nieuwe hoogtes te tillen.

Alle hens aan dek dus om zich aan te passen aan het veranderende ondernemersklimaat. De doelstellingen van het beheerscontract verduidelijken, de administratie omvormen tot een dynamische partner en digitale technologie integreren zijn essentiële maatregelen om een robuust en competitief ecosysteem te creëren voor ondernemend Wallonië.

Roadmap voor duurzame welvaart

#1 Optimaliseer het beheerscontract

Agoria stelt verschillende sleutelacties voor om het bedrijfsecosysteem in Wallonië te versterken. Eerst en vooral is het huidige SPW-beheerscontract toe aan een grondige evaluatie. Het nieuwe contract moet rekening houden met onze eisen hieronder. Het is immers een strategische kans om sterkere banden te smeden tussen administratie en bedrijfswereld en zo een context te creëren die innovatie en groei bevordert.

Ten tweede moet er een controle komen op het budget van de administratie met het oog op een optimale besteding van de beschikbare middelen. In een voortdurend evoluerende technologische omgeving moet je oordeelkundig investeren. Dat betekent focus op de beste kansen voor ontwikkeling en innovatie én onnodige uitgaven vermijden.

Tot slot pleiten we voor een snellere mentaliteitsverandering bij de ambtenaren. Als echte actoren van verandering moeten zij in de eerste plaats actieve, betrokken en toegewijde partners worden van het succes van bedrijven. Hun rol mag dus niet langer beperkt blijven tot die van controleur.

#2 Versterk de IT-beveiliging en zet meer in op digitale technologie

In het licht van het snel veranderende technologische landschap schuift Agoria een aantal maatregelen naar voren om de administratieve diensten aan te passen en het volledige potentieel van de digitale economie te benutten.

Eerst en vooral is beveiliging een centraal en onontkoombaar thema geworden. Alle IT-netwerken van de overheidsdiensten beveiligen tegen cyberaanvallen is dan ook een absolute must. Niet alleen om gevoelige informatie te beschermen, maar ook om de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen en het vertrouwen in overheidsinstellingen in stand te houden. Een dergelijke aanpak is essentieel en zal Wallonië wapenen voor de uitdagingen van de NIS2-richtlijn.

Vervolgens moedigen we het gebruik aan van geavanceerde digitale technologieën, zoals artificiële intelligentie. Door data gericht in te zetten, kunnen we de efficiëntie van overheidsdiensten verbeteren, anticiperen op trends en proactief de ontwikkeling van bedrijven ondersteunen.

#3 Ga voor administratieve vereenvoudiging en vermijd extra lasten

Ten eerste is een vlottere identificatie van bedrijven cruciaal wanneer ze in contact komen met de autoriteiten. Dit initiatief zal de administratieve complexiteit en rompslomp verminderen, met vlottere interacties tussen overheid en bedrijven als resultaat.

Ook rationalisering van de beschikbare steunmaatregelen is aan de orde. Door ze aan te passen aan de specifieke behoeften van bedrijven kunnen ze gericht worden ingezet, met een grotere impact als gevolg. Soms verliezen steunmaatregelen na verloop van tijd hun effect, dus regelmatig evalueren en bijsturen is de boodschap.

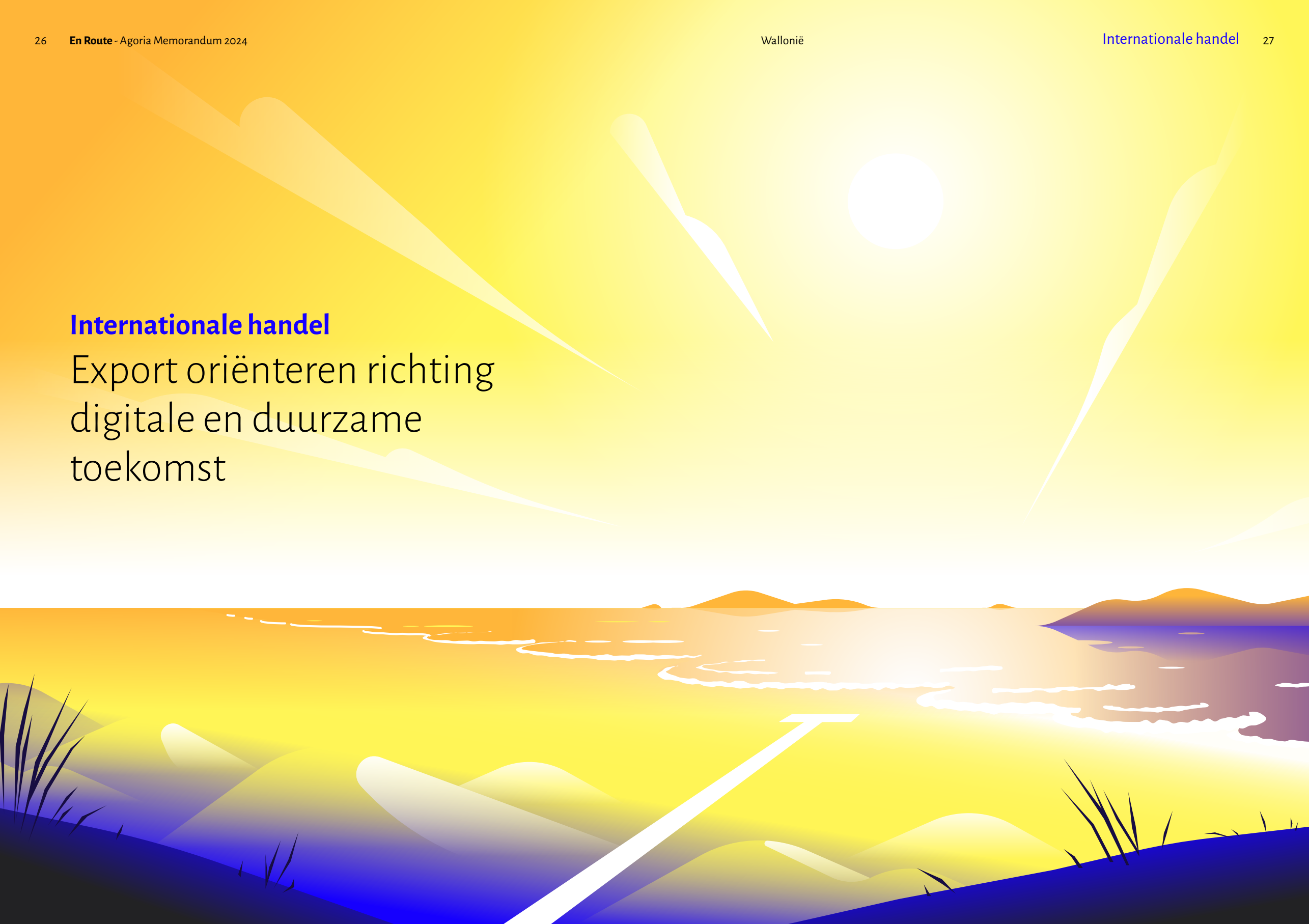
Tot slot pleit Agoria ervoor om extra administratieve of fiscale lasten voor bedrijven te vermijden. Ondernemingen proberen te groeien, ondanks het moeilijke economische klimaat.

Technology for a better world

Bij Agoria zijn we ervan overtuigd dat ondernemerschap de sleutel is tot een betere toekomst. Wij streven naar een overheid die zich – zoals voor elke burger – als een echte partner opstelt ten dienste van het concurrentievermogen van ondernemingen. Binnen deze dynamiek kunnen we samen aan de toekomst bouwen en alle ondernemerspotentieel aanboren.

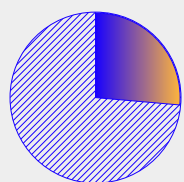
Internationale handel

Export oriënteren richting digitale en duurzame toekomst

Tijd voor een andere route

De dubbele economische crisis – door de pandemie en de energiecrisis, en verder versterkt door de Oekraïne-crisis – stelde Waalse technologie- en industriebedrijven voor immense uitdagingen. Uit recente Awex-cijfers blijkt de zware impact van die turbulenties op de internationaliseringsstrategie van deze sectoren, die voor 90% afhankelijk zijn van export.

+26,4%

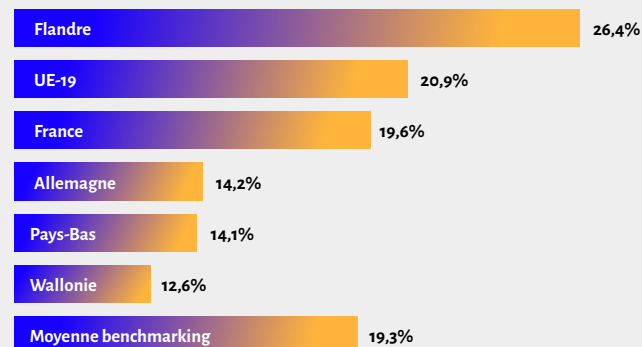
met een stijging van 26,4% overtreft Vlaanderen het Waalse Gewest. Dat moet het stellen met een exportstijging van slechts 12,6%.

Snelle aanpassing aan marktevoluties

Embargo's, kredietbeperkingen en inflatie - legden obstakels op de weg van de internationale handel. Eens te meer onderstreepten ze het belang van een robuuste exportstrategie, nauw verweven met een globale economische visie. Alleen zo kunnen bedrijven zich aanpassen aan de snel veranderende internationale omstandigheden en gedijen in een competitieve omgeving.

Ontwikkeling van de Waalse export in 2022 in vergelijking met concurrerende regio's

Voici quelques chiffres :

Exportgroei blijft onder het gemiddelde

Ondanks de uitdagingen boekte Wallonië in 2022 een recordexport van 60 miljard euro, waarvan 44 miljard euro binnen de EU en 16 miljard erbuiten. Concreet exporteerde het gewest voor 18,8 miljard euro aan farmaceutische producten, voor 7,8 miljard euro aan onedele metalen en metaalproducten, en voor 4,7 miljard euro aan chemische producten.

Volgens de Nationale Bank van België zijn deze cijfers goed voor een groeipercentage van 12,6%, al schommelde de trend doorheen het jaar. De groei blijft wel onder het gemiddelde van de belangrijkste concurrenten: Vlaanderen, Duitsland, Nederland, Frankrijk en de EU19-zone die een gemiddelde groei optekenden van 19,3%. De torenhoge inflatie, aangezwengeld door impact van de Oekraïne-crisis op de energiekosten, had serieuze gevolgen. Met 9% groei bleven de technologiesectoren dan ook steken onder het gemiddelde van 15,7% in de EU-19-zone en de vier buurlanden.

Ondanks al deze uitdagingen slaagden 291 Waalse bedrijven er in 2022 toch in om voor het eerst te exporteren – een positieve ontwikkeling.

Groei houdt aan in bijna alle sectoren

In 2022 steeg de Waalse export binnen de EU met 16,1%. Naar niet-EU-bestemmingen bedroeg de stijging 3,9%. Regio's met een uitgesproken groei zijn het Nabije en Midden-Oosten (50,3%), het Verre Oosten (26,6%), Oceanië (22,2%), Sub-Saharaans Afrika (18,2%) en Latijns-Amerika (8,7%).

De belangrijkste Europese partners – Frankrijk (+18,4%), Duitsland (+13,5%) en Nederland (+19,6%) – zijn goed voor 48% van de totale buitenlandse handel van Wallonië of een exportwaarde van 29,1 miljard euro.

Ondanks de inflatie bleven de meeste industriële sectoren groeien in 2022, op transportmaterieel na (-22,1%). Die sector zag vooral af van de sterke daling van de export van transportmaterieel voor militair gebruik (-88,9%).

€ 931.000.000

In 2022 bedroegen de totale buitenlandse investeringen in Wallonië 931 miljoen euro, ondanks de impact van COVID-19.

Buitenlandse investeringen dalen

Het post-COVID-klimaat zorgde ervoor dat Wallonië in 2022 een aanzienlijke terugval kende van de buitenlandse investeringen. Vooral de toelevering aan de auto-industrie, de glasindustrie, de bouwsector en de lucht- en ruimtevaart kregen zware klappen.

Wallonië, bekend om zijn industriële profiel en kapitaalintensieve projecten, kon in 2022 slechts 34 investeringsdeals sluiten, tegenover 72 het jaar ervoor (bron: Awex). Samen pompten de deals 931 miljoen euro in de Waalse economie en ze creëerden 1.634 nieuwe banen, waarvan 500 in biowetenschappen.

Dankzij hun onderzoeks-, ontwikkelings- en dienstverleningsprojecten werden Vlaanderen en Brussel relatief minder zwaar getroffen dan het Waalse Gewest. Dat kreeg bovendien af te rekenen met industriële delocalisatie naar Frankrijk, Duitsland en Italië als gevolg van Europese stimuleringspakketten.

Ondanks de daling van de buitenlandse investeringen is het aantal gecreëerde banen per nieuwe investeringsaanvraag wel gestegen van 14 in 2021 naar 48 in 2022. Bovendien zijn de investeringsbedragen met slechts 6,1% gedaald ten opzichte van de jaren ervoor.

Om al deze uitdagingen te tackelen pleit Agoria voor een sterkere strategische focus op geavanceerde technologieën. Niet alleen om de concurrentiepositie van Wallonië op de wereldmarkt versterken, maar ook als effectieve katalysatoren voor werkgelegenheid.

In het algemeen ziet de toekomst er rooskleurig uit. Met de juiste strategieën kan Wallonië zich ontpoppen tot een belangrijke speler in het internationale technologische en industriële landschap.

Roadmap voor duurzame welvaart

#1 Ratificeer vrijhandelsakkoorden

Agoria moedigt de politieke besluitvormers sterk aan om vrijhandelsakkoorden zo snel mogelijk te ratificeren. Die kunnen de export van Waalse bedrijven namelijk vergemakkelijken en nieuwe deuren openen in dynamische groeiemarkten. Het is hoog tijd om te erkennen dat geen enkele regio ter wereld deze akkoorden democratischer heeft afgesloten dan de EU.

#2 Verspreid de 'maturiteitsdiagnose' op grotere schaal

Om de exportactiviteiten van ondernemingen te stimuleren, raadt Agoria een diepgaandere klantenbenadering aan op basis van een 'maturiteitsdiagnose'. Dit proces maakt het mogelijk om elke onderneming ondersteuning op maat te bieden in functie van haar specifieke niveau van internationalisering en groeiperspectieven.

#3 Integreer financierings- en exporttools

Volgens Agoria is het cruciaal om de banden te versterken tussen begeleiding enerzijds en financiële stimuli anderzijds. Door deze twee aspecten beter te integreren, kunnen we de steun aan Waalse ondernemingen verbeteren en hun export stimuleren. Zo zal er een klimaat ontstaan dat hun groei en het concurrentievermogen op de wereldmarkt bevordert.

#4 Lever uitvoervergunningen af binnen 40 kalenderdagen

Agoria roept de Waalse regering op om de investeringen in de digitalisering van de afgifte van exportvergunningen te versnellen, zodat bedrijven de voortgang van hun dossiers kunnen opvolgen. Ook wil Agoria meer personeel om de doorlooptijd in te korten.

Vlaanderen kende een interne termijn van 40 kalenderdagen toe. Bij complexe en politiek gevoelige dossiers is er een verlenging mogelijk, maar een maximum van 80 kalenderdagen is altijd gewenst. Ter vergelijking: in Wallonië zijn er bedrijven die meer dan twee jaar hebben gewacht op hun vergunning.

Technology for a better world

Voor Agoria staat export centraal in de groeidynamiek van Waalse ondernemingen. Met een slimme specialisatiestrategie en een kordate aanpak van de groene en digitale transitie kunnen Waalse bedrijven zich niet alleen integreren in wereldwijde waardeketens, maar ook een motor van verandering worden om de uitdagingen van de toekomst aan te gaan.

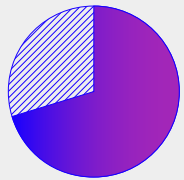
Arbeidsmarkt

80% werkgelegenheidsgraad:
een beetje meer moeite graag

Tijd voor een nieuwe route

Met 20.000 vacatures over heel België, waarvan 16% in Wallonië, kampt de technologiesector met een groot tekort aan arbeidskrachten. Dat is vervelend, zeker als je bedenkt dat het een van de meest dynamische en innovatieve domeinen is met boeiende en goedbetaalde jobs. Van de 158 beroepen met openstaande vacatures worden er 66 als echt kritiek beschouwd en 92 andere kampen met instroomtekorten.

70,5%

Bij een ongewijzigd beleid zal Wallonië de doelstelling van 80% werkgelegenheidsgraad tegen 2030 niet halen en op 70,50% blijven steken.

De slechtste leerling van de klas

Willen we de doelstelling halen van 80% werkgelegenheidsgraad tegen 2030, dan moeten we de situatie op de arbeidsmarkt dringend aanpakken. Een betere samenwerking tussen de federale en regionale overheden, Wallonië inbegrepen, is hiervoor een must. Anders gezegd: bij een ongewijzigd beleid zal de werkgelegenheidsgraad in Wallonië in 2030 op 70,5% blijven steken, de laagste van de drie Belgische gewesten.

Hoe zullen economie en arbeidsmarkt evolueren tegen 2030 in de verschillende gewesten?

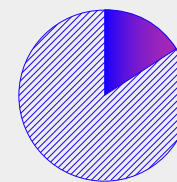
Economische groei	1,6%	1,4%	1,2%	1,5%
Productiviteitsgroei	0,7-0,8%	0,7-0,8%	0,7-0,8%	0,7-0,8%
Tewerkstellingsgraad 2030	80,8%	70,5%	71,4%	76,5%
Tewerkstellingsgroei	0,8% +192.000 jobs	0,6% +80.000 jobs	0,5% +32.000 jobs	0,75% +304.000 jobs

Bestaande initiatieven en stimulerende maatregelen

Om het tekort aan talent op te vangen, lanceerde Wallonië al enkele initiatieven om werklozen te motiveren om een knelpuntberoep aan te leren. Het programma "Incitant +", bijvoorbeeld, reikt werkzoekenden een premie van 350 euro aan als ze in een kritieke functie willen werken. Met de uitkering voor knelpuntberoepen kunnen langdurig werklozen dan weer 3 maanden lang 25% van hun uitkering behouden als ze starten in een knelpuntfunctie.

Tegelijkertijd organiseerden Agoria en Le Forem samen Jobdays om werkzoekenden en bedrijven samen te brengen.

Verder vormen de snelle aanpassing aan de technologische vooruitgang en de ontwikkeling van soft skills stevige uitdagingen voor de sector. Daarom zouden bedrijven meer studentenjobs moeten aanbieden, ook tijdens het weekend. Zo doen jongeren vaardigheden, praktische kennis en ervaring op die onontbeerlijk zijn in het professionele leven. Doordat zo de kloof wordt gedicht tussen theoretische, schoolse kennis en skills die werkgevers zoeken, zal de overgang van de schoolbanken naar de werkvloer een stuk vlotter verlopen.

16%

De technologiesector telt 20.000 vacatures, waarvan 16% in Wallonië.

Roadmap voor duurzame welvaart

#1 Ontwikkel een nieuwe loopbaanvisie

Agoria schuift een nieuwe loopbaanvisie naar voren voor de Waalse technologiesector. Die focust op alternerend leren, upskilling (bijscholing) en reskilling (omscholing), een betere beloning voor deeltijds werk en de ontwikkeling van toekomstgerichte vaardigheden.

Allereerst zorgen alternerend leren, upskilling en reskilling voor een flexibele loopbaan, waarin werknemers de kans krijgen om hun vaardigheden aan te scherpen en uit te breiden. Zo zijn ze in staat om tijdens hun loopbaan uiteenlopende rollen op te nemen.

Ten tweede is het belangrijk om deeltijds werk beter te belonen, zodat werken duidelijk meer oplevert dan helemaal niet werken. Dus als je deeltijds werk combineert met vervangingsinkomen, zou je totale inkomen aanzienlijk hoger moeten liggen dan het vervangingsinkomen alleen.

Ten derde wil Agoria instrumenten ontwikkelen om de verwerving van toekomstige competenties te stimuleren. Voortbouwend op eerdere regionale initiatieven zouden we zo het aantal werkzoekenden willen verdubbelen of zelfs verdrievoudigen dat een opleiding volgt in veelgevraagde beroepen of functies van de toekomst.

Ook bevelen we de invoering aan van modulaire trajecten. Door langdurige opleidingen te combineren met tijdelijke projecten op de werkvloer zou het aantal afhakers tijdens de opleiding moeten verminderen.

Bovendien benadrukt Agoria het belang om werkzoekenden te informeren over de kostprijs van hun opleiding voor de gemeenschap, zodat ze zich bewust worden van de kansen die ze krijgen. Wie opleiding afbreekt of er niet in slaagt om een job te vinden, zou dan weer een deel van de opleidingskosten moeten bijpassen.

Tot slot beschouwt Agoria de identificatie van toekomstige vaardigheden en de ontwikkeling ervan als essentieel. We moedigen de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling dan ook aan om zich bij de data-analyse te concentreren op 'vaardigheden' in plaats van 'beroepen'.

#2 Werk aan de werkgeest

Om werk in plaats van inactiviteit aan te moedigen, stellen we voor om het netto-loon van werknemers te verhogen zonder de loonkosten voor de werkgever op te drijven. Daarbovenop moet de loonkosthandicap ten opzichte van onze buurlanden, zoals Duitsland, Frankrijk en Nederland, verkleind worden of zelfs helemaal weggewerkt.

Neem ook steun in rekening die gekoppeld is aan het werkzoekendenstatuut, zoals sociale tarieven en vervoerskosten, net zoals de ontwikkeling van maatschappelijke diensten zoals kinderopvang, zorg voor zieken en mobiliteit.

Verder stellen we voor om werkloosheidsuitkeringen degressief te maken in functie van de opleiding die de werkzoekende volgt. Maak van de gerichte opleidingsinspanning een bepalende factor voor de toekenning en duur van werkloosheidsuitkeringen, afhankelijk van de gevolgde opleiding.

Dit betekent dat mensen die (tijdelijk) werkloos zijn, kunnen rekenen op een redelijke uitkering. In de loop van de tijd worden daar dan stapsgewijs aanvullende voorwaarden aan verbonden die de positie van de uitkeringsgerechtigde op de arbeidsmarkt versterken.

Stopt iemand met het zoeken naar werk of het versterken van zijn positie, dan vermindert ook de uitkering. Na 2 jaar voor zij die geen 20 jaar werkervaring kunnen aantonen, na 3 jaar voor zij die dat wel kunnen. Tot slot stellen we voor om een groter deel van het bbp te besteden aan activering (opleiding, professionele heroriëntatie) in plaats van aan het in stand houden van inactiviteit.

#3 Zet een systeem van economische immigratie op

Via digitalisering wil Agoria het rekruteringsproces voor buitenlandse werknemers vergemakkelijken en de communicatie vereenvoudigen tussen de administratie enerzijds en de werkgever of zijn vertegenwoordiger anderzijds. Een absolute must daarbij is dat contracten en alle bijbehorende arbeidsvoorwaarden onze loon- en levenskwaliteitsnormen respecteren. Beschikt een buitenlandse werknemer over specifieke vaardigheden, dan hoeft de werkgever niet langer het tekort aan gekwalificeerde kandidaten in België te verantwoorden.

Om het nijpende tekort aan talent op te lossen, zal het cruciaal zijn om oplossingen te zoeken buiten onze grenzen. Het Canadese economische immigratiesysteem kan als model dienen om geschoolde arbeidskrachten aan trekken. Dit door de OESO geprezen systeem baseert zich niet alleen de huidige behoeften, maar probeert ook te anticiperen op noodzakelijke skills voor de toekomst.

#4 Versterk het platform 'Working in Belgium'

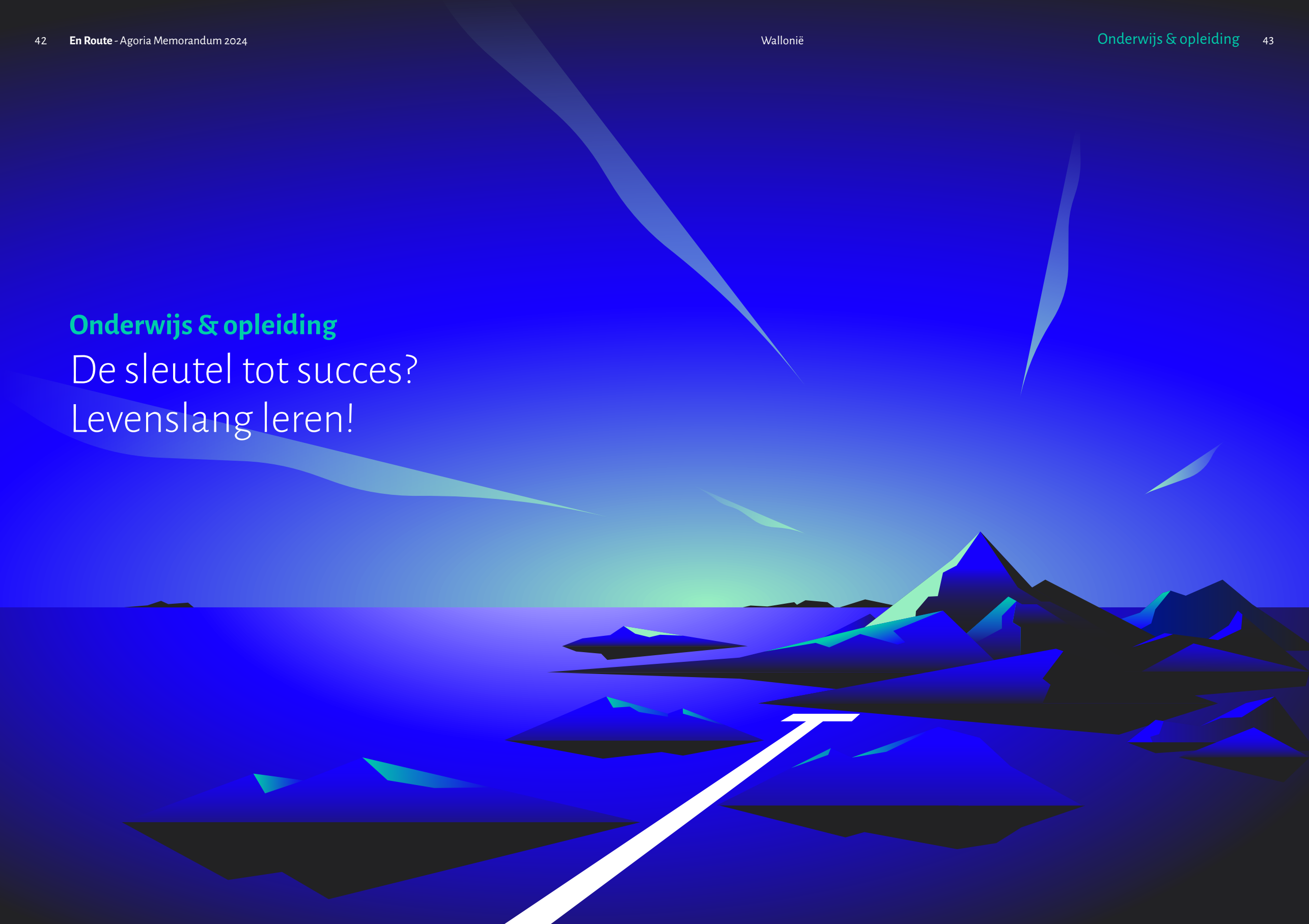
Het gezamenlijke platform 'Working in Belgium' voor de behandeling van verblijfsvergunningen moet verder worden ontwikkeld. Vanaf het begin van de legislatuur moet er budget worden vrijgemaakt om het uit te bouwen en te versterken.

Technology for a better world

Agoria's ambitie is een stimulerende job voor iedereen, in een evenwichtige werkomgeving die persoonlijke ontplooiing aanmoedigt en perspectief op een stabiele loopbaan. Door inclusie te bevorderen, dragen we bij aan een rechtvaardigere samenleving en versterken we de concurrentiekracht van onze ondernemingen. Onze prioriteit? De veiligheid, de gezondheid en het welzijn van onze werknemers!

Onderwijs & opleiding

De sleutel tot succes?
Levenslang leren!

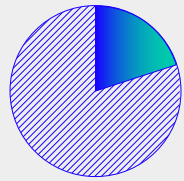

Tijd voor een andere route

Uit de recentste PISA-ranking blijkt dat België in het algemeen en Wallonië in het bijzonder achterophinkt voor wiskundige en leesvaardigheden. Zelfs de best presterende leerlingen liepen over een periode van drie jaar een leerachterstand op en dat vormt een bedreiging voor onze welvaart in onze kenniseconomie.

De resultaten wijzen verder op een zwakke deelname aan levenslang leren. Volgens Statbel volgde in 2021 slechts 19,9% van de 25- tot 64-jarigen een opleiding, al is er wel een kleine beterschap ten opzichte van het jaar ervoor. Nog zorgwekkender zijn de Eurostat-cijfers: slechts 45,2% van de bevolking geeft aan recent een opleiding te hebben gevolgd en 41,8% zegt hier niet toe bereid te zijn.

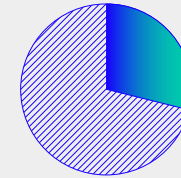
19,9%

In 2021 heeft slechts één Waal op vijf tussen 25 en 64 jaar een opleiding gevolgd (Statbel).

Levenslang leren: dé investering in de toekomst voor bedrijven

Belgische bedrijven investeren nochtans minstens 2,4% van hun loonmassa in opleiding. Daarmee zijn ze de grootste investeerders in opleiding in Europa. Gemiddeld besteden ze 1.405 euro per werknemer aan opleiding en training, 2 tot 3 keer meer dan het Europese gemiddelde.

Daarnaast is er een brede waaier aan beroepsopleidingen op de bedrijfsvloer, wat aantoonde dat ons land zich engageert om de vaardigheden van medewerkers te ontwikkelen. Maar al deze investeringen ten spijt is er nog veel werk aan de winkel op het vlak van levenslang leren.

28,7%

van de studenten ervaart een mismatch tussen zijn studies en de arbeidsmarkt (OESO).

De mismatch tussen onderwijs en arbeidsmarkt

In Wallonië is het cruciaal om opleidingen af te stemmen op de vereisten van de arbeidsmarkt. Volgens de OESO wordt bijna 28,7% van de Belgen geconfronteerd met een 'mismatch tussen studies en arbeidsmarkt', wat zich vaak vertaalt in onderkwalificatie. Opleidingsprogramma's moeten kandidaten dus grondig voorbereiden.

Verschillende onderzoeken wijzen uit dat leermethoden binnen de werkcontext, net zoals alternerend leren, zeer doeltreffend zijn om deze afstemming te verbeteren.

Roadmap voor duurzame welvaart

#1 Investeer anders en zet nog meer in op partnerships met werkgevers, opleidingscentra en digitale dienstverleners

Om dit doel te bereiken, moeten we het aanbod aan opleidingen rationaliseren en de aanpassing van beroepskwalificaties versnellen door ze te integreren in generieke profielen die binnen de 3 maanden snel kunnen worden aangepast.

Daarnaast bevelen we aan om het aantal opleidingen in het secundair en hoger onderwijs met werkplekleren jaarlijks met 10% te verhogen. Om deze transitie te vergemakkelijken, beveelt Agoria de invoering aan van een kader om professionals te detacheren naar scholen of opleidingscentra.

Tot slot moeten scholen de vrijheid krijgen om te innoveren en hun programma's te differentiëren via lokale partnerships met bedrijven. In dit opzicht is optimalisatie van digitale leermiddelen primordiaal, net zoals differentiatie volgens de individuele behoeften van leerlingen.

#2 Versterk digitale en STEM-vaardigheden

Als belangrijke speler in de technologiesector benadrukt Agoria nieuwe technologieën beheren niet alleen een kwestie is van ze vandaag beheersen. Je moet je ook tijdig voorbereiden op toekomstige veranderingen.

Daarom stellen we voor om STEM- (Science, Technology, Engineering and Mathematics) en digitale vaardigheden te integreren in de lerarenopleiding. Verder pleiten we voor een basisopleiding rond deze vaardigheden voor alle leerlingen en studenten. Tot slot willen we een op feiten gebaseerd beleid en dashboards om alles degelijk op te volgen.

#3 Ontwikkel een inclusief leersysteem dat aanzet tot excelleren

In regio's met sterke leersystemen is levenslang leren niet alleen onbeperkt toegankelijk voor iedereen, het voldoet ook aan ieders behoeften, overal en op elk

moment. Agoria stelt daarom een niet-bindende, maar verplichte studie-oriëntatie voor bij de overgang van basisonderwijs naar secundair onderwijs, vergelijkbaar met de Columbus-test.

Erken ook de rol van bedrijven te erkennen als aanbieders van opleidingen, die zich aanpassen aan de eisen van een moderne arbeidsmarkt.

Daarnaast moedigen we sterk het gebruik aan van een individuele leer- en loopbaanrekening voor minstens 70% van de populatie. Het doel van zo'n rekening is om proactief en goed te informeren tijdens loopbaantransities en zo negatieve situaties zoals herstructureringen of ontslagen te voorkomen. Daarnaast zal zo'n systeem mensen bewust maken van hun bestaande rechten en stimuleringsmaatregelen op regionaal en federaal niveau.

#4 Breng de overheidsstructuren terug tot de essentie

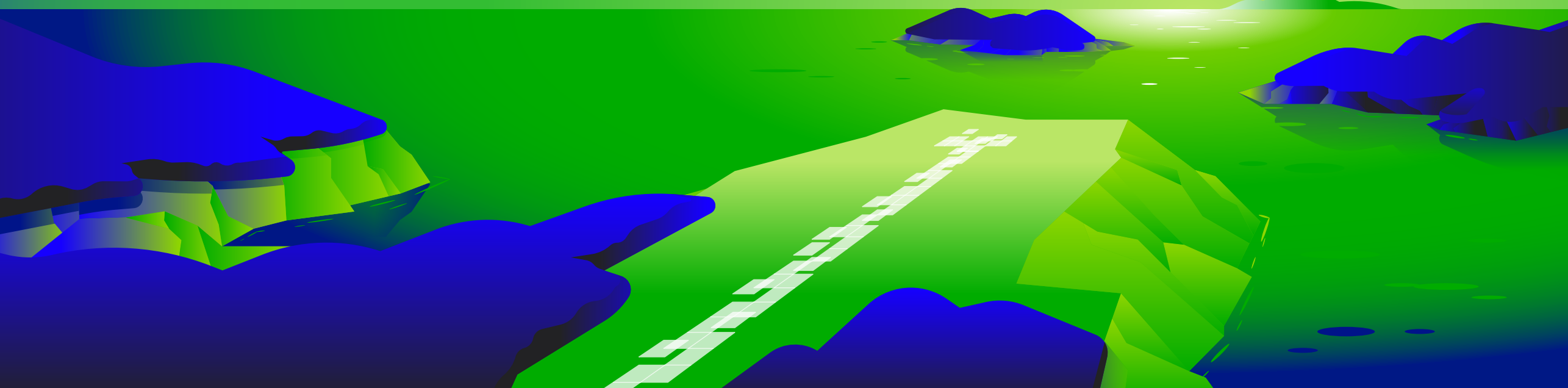
Om het onderwijs optimaal af te stemmen op de arbeidsmarkt stellen we niet alleen voor om substantiële prioriteiten te definiëren, maar ook om de betrokken structuren te vereenvoudigen.

Technology for a better world

Levenslang leren is essentieel voor de bevordering van een egalitaire samenleving en een concurrentiële economie. Het vergemakkelijkt de ontwikkeling van talent, de omschakeling van competenties en de aanpassing aan nieuwe technologische evoluties. Door nog meer in te zetten op partnerships en STEM-vaardigheden te bevorderen, zorgen we voor gelijke toegang tot leren. Dit versterkt onze bedrijven en biedt kansen voor iedereen.

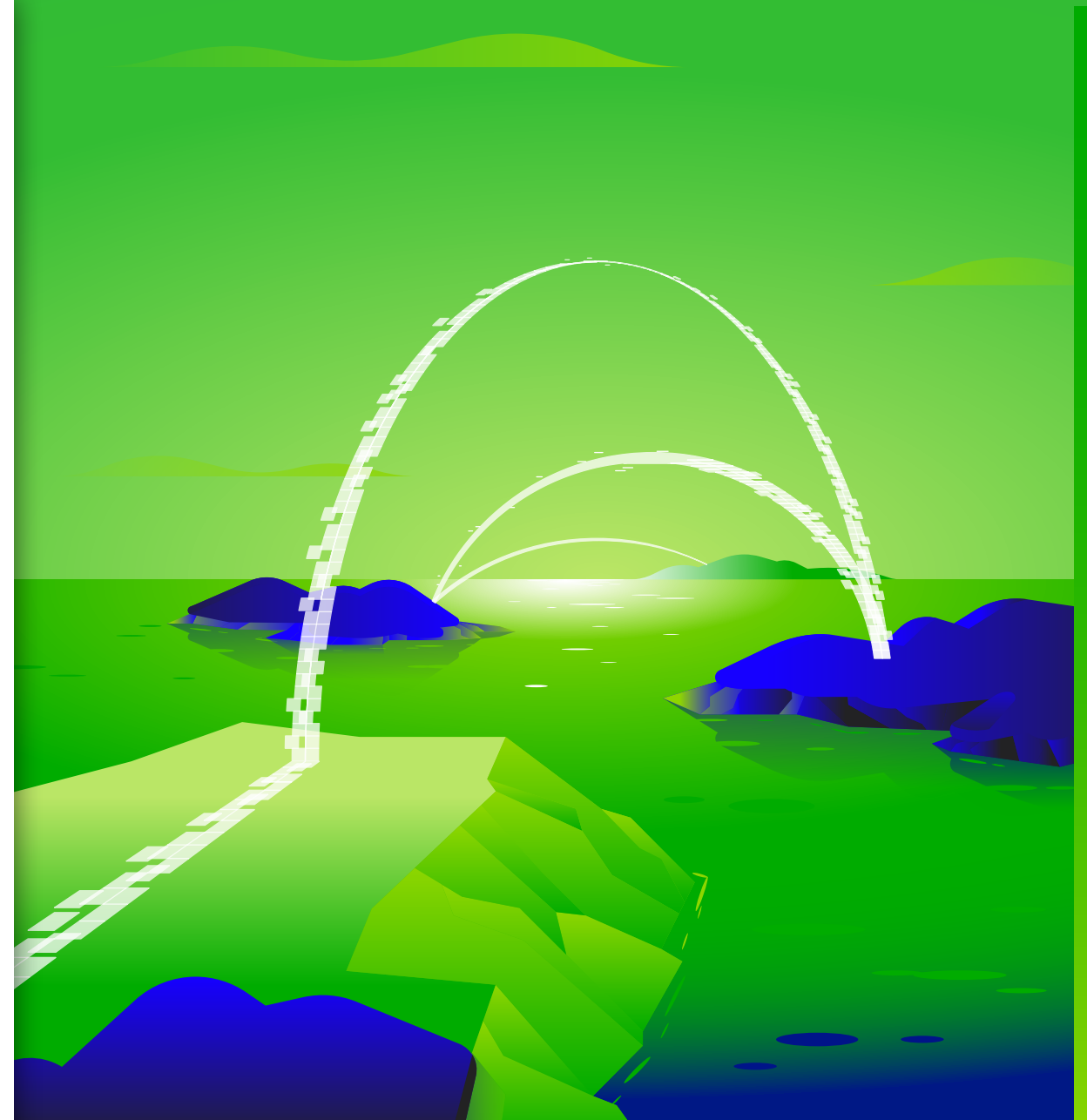
Digitalisering

Opnieuw in de top 5
tegen 2030

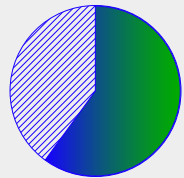
Tijd voor een andere route

Digitale technologie is vandaag al alomtegenwoordig in de maatschappij en de economie en dat zal in de toekomst alleen maar verder toenemen. Naast een bloeiende sector op zich is technologie een vector voor verbetering in alle andere domeinen. Bovendien is het een indicator voor het reactievermogen van een regio op economische, klimaat-, milieu- en maatschappelijke uitdagingen.

De volledige economie digitaliseert

Tussen 2012 en 2022 nam de werkgelegenheid in de sector informatie- en communicatietechnologieën (ICT) met ongeveer een derde toe. Bovendien is meer dan 60% van de digitale professionals aan de slag buiten ICT (bv. financiële sector, overheid, industrie), wat aantoont dat de integrale economie aan het digitaliseren is.

>60%
van de digitale experts werkt in andere sectoren dan ICT.

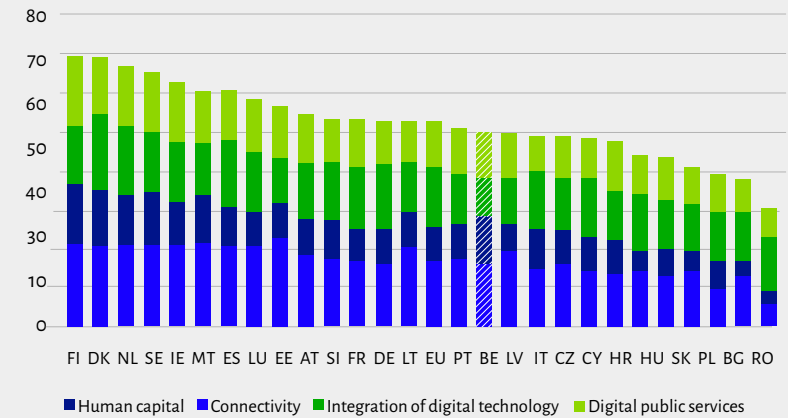
Val van de 5e naar de 16e plaats

Volgens de European Digital Economy and Society Index (DESI) boekte ons land vooruitgang op bepaalde vlakken van digitale ontwikkeling, maar we blijven toch terrein verliezen op andere Europese landen.

Concreet daalden we tussen 2005 en 2022 van de 5e naar de 16e plaats. Spanje, daarentegen, sprong in dezelfde periode van de 17e naar de 7e positie, dankzij een sterk en ambitieus digitaal beleid ([España Digital 2026](#)).

De Waalse initiatieven zijn dus positief, maar ontoereikend. De ambities moeten hoger, en daar horen ook beter gecoördineerde acties bij samen met de andere gewesten. Want alleen door samen te werken is de terugkeer naar de top 5 tegen 2030 haalbare kaart.

Digital Economy and Society Index (DESI) 2022 ranking

4 Europese doelstellingen voor 2030

De digitale transformatie raast door alle sectoren van de samenleving en de economie. Om in het licht hiervan concurrentieel te blijven, lanceerde de EU het ambitieuze programma [Path to Digital Decade](#).

Concreet bakende Europa 4 actiegebieden af: versterking van digitale vaardigheden en experts, investeringen in geavanceerde digitale infrastructuur om optimale beveiliging te garanderen, versnelling van de digitale transformatie van bedrijven en digitalisering van overheidsdiensten.

#1 Digitale vaardigheden

Qua digitale vaardigheden zit België met een 13e positie net boven het Europese gemiddelde (DESI-index). Ons land worstelt echter met een grote achterstand op het vlak van afgestudeerden in informatie- en communicatietechnologieën: slechts 2,2% tegenover een Europees gemiddelde van 3,9%.

En ondanks overheidsacties zoals Digital Wallonia 4 Education (DW4Edu) en verschillende privé-initiatieven, is er een schrijnend gebrek aan digitale basisvaardigheden en digitale experts, vooral in cybersecurity en AI/Data.

#2 Veilige digitale infrastructuur

Solide en goed beveiligde vaste en mobiele telecomnetwerken zijn een must voor een gezonde digitale economie en samenleving. Het aantal cyberaanvallen in België neemt sterk toe (+37% tussen 2019 en 2021). We stellen vast dat er in ons land een groot gebrek is aan cybermaturiteit, zowel in de overheid als de privésector. En met 4.000 oningevulde jobs kampt ons land met een nijpend tekort aan cyberexperten.

#3 Digitale versnelling voor bedrijven

Nieuwe technologieën, data en innovatie

Nieuwe technologieën (AI, Web 3.0, 5G, blockchain, XR/VR, cybersecurity, enz.) en de data-economie blijven aan belang winnen. Ze bieden oplossingen voor tal van maatschappelijke en economische problemen. Tegelijk ligt de uitdaging voor ons land niet zozeer in de creatie van nieuwe start-ups, maar in de groei en ontwikkeling van bestaande innovatieve start-ups en scale-ups.

Digitale versnelling binnen kmo's

Qua integratie van digitale technologieën in de kmo-wereld zakte België van de 3e naar de 6e plaats. En hoewel 65% van de kmo's een digitaal basisniveau eisen (Europees gemiddelde: 55%), mogen we niet achteroverleunen. Bedrijfsleiders activeren blijft een van de prioriteiten.

Digital4Sustainability

Digitale technologie is een van de sleutels tot een duurzamere samenleving (zie bijvoorbeeld de studie [Digital4Climate](#) van Agoria en Accenture). Maar er is nog genoeg ruimte voor verbetering, want slechts 56% van de Belgische bedrijven scoort gemiddeld tot hoog voor groene acties dankzij ICT (Europees gemiddelde: 66%).

#4 Digitalisering van overheidsdiensten

Qua digitalisering van overheidsdiensten, tot slot, staat België op plaats 16. Daarmee hinken we achterop op het Europese gemiddelde. Ondanks enige vooruitgang ligt er veel werk op de plank. De Waalse regering moet zich blijven focussen op de digitalisering van overheidsdiensten en e-health, in samenwerking met de privésector.

Roadmap voor duurzame welvaart

Agoria pleit voor een sterkere, horizontale digitale strategie (gebaseerd op Digitaal Wallonië), gecoördineerd tussen de verschillende overheidsniveaus - naar het voorbeeld van España Digital 2026 - en geleid door de nr. 1 of 2 (vicepremier) van de regering.

#1 Vergroot het aanbod aan trainingen voor digitale experts en vaardigheden

Agoria préconise le développement d'un nouvel écosystème en collaboration avec Agoria beveelt de ontwikkeling aan van een nieuw ecosysteem in samenwerking met publieke (bv. universiteiten, opleidingsinstellingen) en privépartners (bv. academies). Dit kan het aanbod worden verbreed en de kwaliteit van digitale opleidingen verbeterd, in het bijzonder voor AI/data en cybersecurity. Een bron van inspiratie: de [European Cyber Skills Academy](#) of de [Cyber Campus](#) in Frankrijk.

Het is ook belangrijk om 'niet-reguliere' opleidingen aan te moedigen en in kaart te brengen (mapping). Stimuleer bedrijven om beroep te doen op dit type van vorming en breng ook de impact van (vraaggestuurde) 'niet-reguliere' opleidingen in rekening voor de DESI index.

Ook bevelen we aan om digitale vaardigheden te integreren in alle onderwijs- en opleidingsniveaus, met inbegrip van AI, cybersecurity en digitale ethiek (zie ook de hoofdstukken 'Onderwijs & opleiding' en 'Arbeidsmarkt' – bijvoorbeeld om buitenlandse werknemers aan te trekken naar België).

#2 Ontwikkel beveiligde digitale infrastructuur

Agoria beveelt aan om een nationale strategische roadmap op te stellen voor de verdere verbetering van onze vaste en mobiele telecomnetwerken (zie hoofdstuk 'Telecom').

Ontwikkel ook een ambitieuzere en gecoördineerde activeringscampagne op regionaal en nationaal niveau. Het doel? Managers binnen de publieke en de privésector sensibiliseren om werk te maken van een plan voor cybersecurity/weerbaarheid.

#3 Versnel de digitale transformatie

Nieuwe technologieën, data en innovatie

Om onze kmo's concurrentiëler te maken, moet de samenwerking met digitale leveranciers worden aangemoedigd als onderdeel van 'Business 4 Business' -innovatieprojecten rond nieuwe technologieën (bv. AI, Metaverse, 5G, blockchain) en maatschappelijke innovatie (bv. Digital4Sustainability, EduTech & HealthTech). Een voorbeeld: het ["Start IA"](#)-model van DigitalWallonia.

Verder moet Wallonië ook werk maken van een datastrategie (met duidelijk afgebakende rollen voor de overheid en de privésector). Daarin moet het gewest initiatieven opnemen om dataruimtes te creëren en ervoor zorgen dat het goed verbonden is met de dataruimtes van de andere gewesten en op Europees niveau.

Tegelijkertijd hebben scale-ups actief ondersteuning nodig via een gecoördineerd programma. Dat omvat onder meer financiering, internationale zichtbaarheid en transfer van 'deep tech', bijvoorbeeld via Wallonie Entreprendre. Inspiratiebronnen: [Scaleup Vlaanderen](#) of het Franse [French Tech Plan](#).

Programma's voor digitalisering van kmo's versterken

Agoria beveelt ook aan om bestaande programma's voor de digitalisering van kmo's te verbeteren. Naast bewustmaking en opleiding moet de nadruk liggen op activatie van kmo-zaakvoerders rond digitale strategie en changemanagement (zie bijvoorbeeld het 'SME Digitalisation Plan' in Spanje).

Digital4Sustainability

Investeren in digitale oplossingen is absoluut fundamenteel om de koolstofvoetafdruk te verminderen in sectoren als mobiliteit, energie en gebouwen (overheidsinvesteringen) – zie ook hoofdstuk 'Energie & klimaat'.

Ook moet er een duurzaamheidsprogramma komen om kmo's te ondersteunen bij hun (digitale) transformatieprocessen.

Verder hebben datacenters en telecomoperatoren ondersteuning nodig bij hun overgang naar volledige decarbonisering tegen 2050 en om tegelijk te voldoen aan de nieuwe EU-rapportageverplichtingen (zonder extra eisen op te leggen).

#4 Zet in op de verdere digitalisering van overheidsdiensten

Agoria wil de volledige digitalisering van alle sleutelprocessen – bijvoorbeeld een verhuizing – versnellen om zo het leven van burgers en bedrijven makkelijker te maken. Dat kan door op federaal en regionaal niveau samen te werken met de digitale sector.

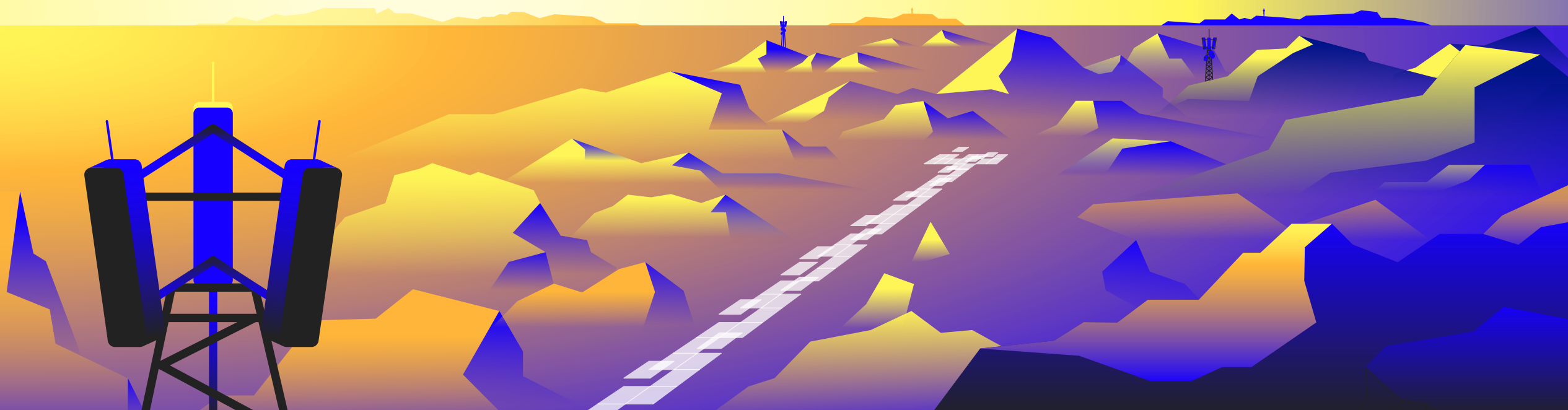
Ook in de gezondheidszorg is het essentieel om digitale innovatie en efficiënter datagebruik te faciliteren, onder meer met een duidelijke visie en structurele financiering voor innovatieprojecten. Er is nood aan een coherent programma om datagebruik en gegevensuitwisseling te verbeteren in samenwerking met de federale overheid.

Technology for a better world

Digitalisering en de data-economie leveren een cruciale bijdrage aan een betere maatschappij en wereld. Met digitale technologieën kunnen we processen verbeteren, sneller informatie uitwisselen en de besluitvorming vergemakkelijken. Zo dalen de kosten, verhoogt de efficiëntie en stimuleren we innovatie. En we creëren volop kansen voor een duurzamere, inclusievere en welvarende samenleving.

Telecom

Digitale infrastructuur?
Van kapitaal belang!

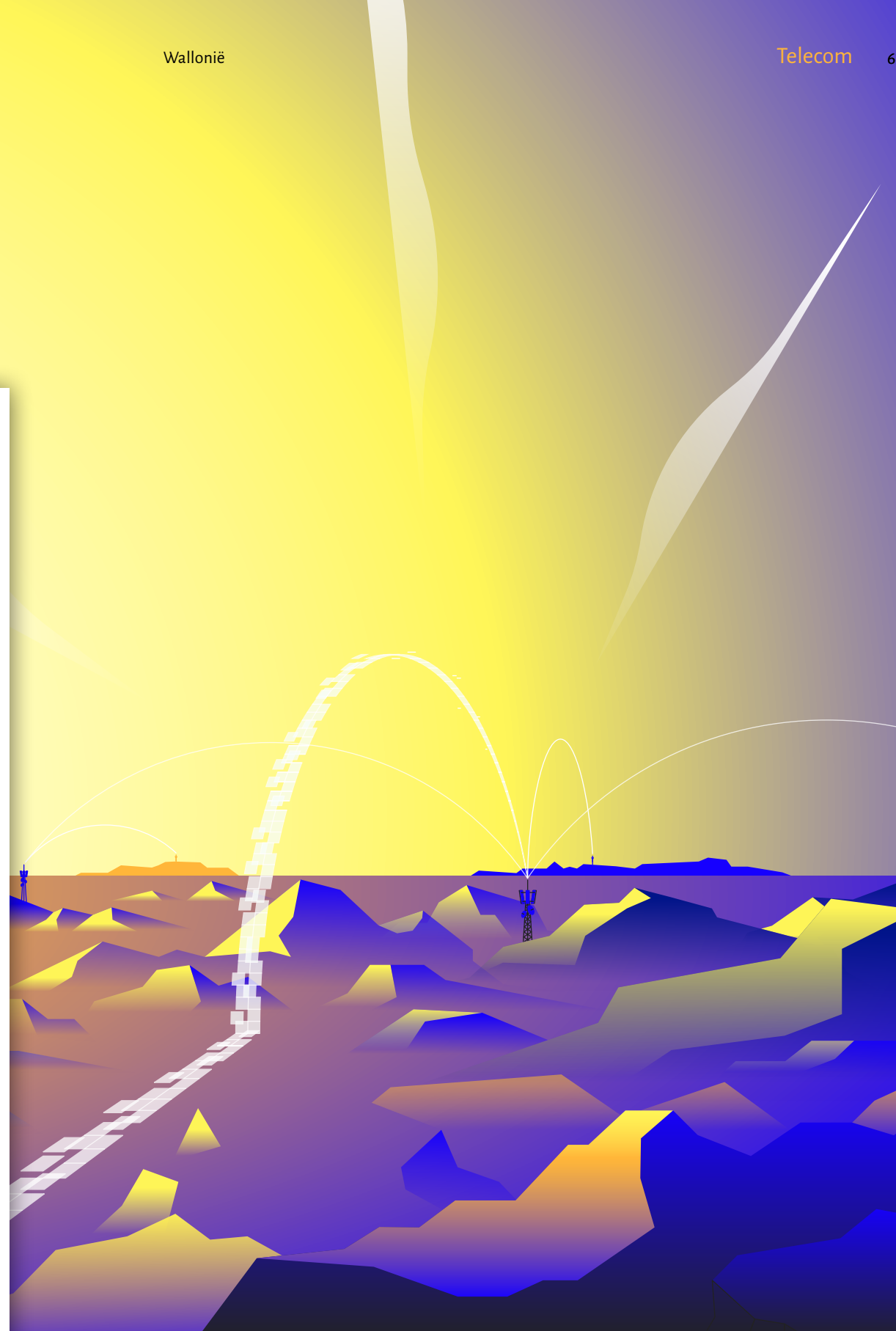
Tijd voor een andere route

België schittert met zijn performante telecomnetwerk – een van de beste van Europa. Het is het resultaat van grote investeringen de afgelopen tien jaar. In totaal trok de telecomsector zo'n 15 miljard euro uit voor de ontwikkeling van een ultramoderne vaste en mobiele infrastructuur.

Elk jaar besteedt de telecomsector meer dan 20% van zijn totale omzet aan investeringen en in 2022 zelfs 27%, wat neerkwam op 2,31 miljard euro - een record. Deze strategie getuigt van een onwrikbare inzet om een optimaal prestatieniveau te handhaven.

€ 2.310.000.000

In 2022 investeerde de telecomsector 2,31 miljard euro.

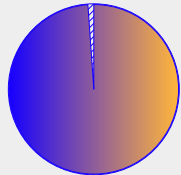

Wat heeft de toekomst in petto?

Voor de vaste netwerken zijn er grote glasvezelprojecten gepland in België. Tegen 2028 wil Proximus 4 miljoen gebruikers aansluiten op zijn glasvezelnetwerk. Telenet en Fluvius zijn van plan FTTH-technologie (Fiber-to-the-Home) te implementeren en HFC (Hybrid Fiber Coaxial) te upgraden. Terwijl Orange en VOO de ambitie koesteren om hun bestaande HFC-netwerk te verbeteren en glasvezel uit te rollen. Wat de mobiele netwerken betreft, zijn de vijf mobiele operatoren Proximus,

Orange, Telenet, Citymesh en NRB van plan om 99% dekking behalen met 5G tegen eind 2025.

De telecomsector zorgt ook voor veel werkgelegenheid in België en levert zo een significante bijdrage aan onze economie. De aanhoudende groei in Wallonië in het bijzonder creëerde talrijke carrièremogelijkheden en versterkt zo verder de rol van de sector in de regionale economische ontwikkeling.

99%

De doelstelling van de operatoren: 99% dekking behalen met 5G tegen eind 2025.

Complexe regelgeving zet rem op connectiviteit

Maar de winstgevendheid van de sector staat onder grote druk. Naast een steeds complexer regelgevend en administratief kader is dit te wijten aan allerlei financiële lasten die het gevolg zijn van de complexiteit van ons land.

Regelmatig komen er nieuwe verplichtingen bij. Denk maar aan strengere milieureportering, nieuwe regels voor wie verandert van internetprovider, terugbetaling van exploitatiekosten of belastingen op masten vanuit de lokale overheden.

Wetgeving die een tikkeltje te streng is ...

Een andere grote uitdaging ligt in wetgeving die soms strenger is dan internationale aanbevelingen, vooral wat stralingsnormen betreft. Zo keurde het Waalse parlement onlangs een decreet goed waarbij het zich baseerde op een cumulatieve stralingsnorm voor vaste antennes.

De telecomsector staat dus op een scharnierpunt in zijn bestaan. Enerzijds zijn er de noodzakelijke investeringen om zijn infrastructuur te moderniseren. Anderzijds kunnen de vele regelgevende en financiële uitdagingen de rentabiliteit op middellange termijn bedreigen. Willen we deze vitale sector voor de Belgische economie een duurzame toekomst geven, dan moeten deze kwesties dringend tegen elkaar afgewogen worden.

Roadmap voor duurzame welvaart

#1 Werk een strategische roadmap uit

Agoria wil een heldere strategie voor de uitrol van vaste en mobiele telecomnetwerken. Deze roadmap moet worden opgesteld in nauwe coördinatie met de verschillende overheden – federaal, regionaal en lokaal – en in structureel overleg met de sector. Deze stap is cruciaal om een harmonieuze en doeltreffende uitrol te verzekeren, met respect voor de specifieke karakteristieken en behoeften van elke regio.

#2 Harmoniseer alle digitale initiatieven

Ook de strikte en uniforme toepassing van de EU-programma's 'Europe's Digital Decade' en 'Connectivity Policy' is een absolute must. Om optimale connectiviteit en digitale transformatie op nationale schaal te garanderen, moeten Wallonië, Vlaanderen en Brussel deze harmonisering naleven.

#3 Creëer een gunstig fiscaal klimaat

We pleiten voor de invoering van een fiscaal klimaat dat gunstig is om telecomnetwerken te ontwikkelen. Conform de Europese EECC en GIA vragen we om de afschaffing van alle belastingen, heffingen, vergoedingen en lasten op vaste en mobiele netwerken.

#4 Pas de Europese radionorm van 41V/m toe

Agoria wil een strikte toepassing van de Europese radionorm van 41V/m. Deze maatregel is onontbeerlijk om een geharmoniseerde telecomomgeving te garanderen, in lijn met de Europese normen en met een betere connectiviteit en hogere netwerkefficiëntie als gevolg.

#5 Vereenvoudig het regelgevende kader

Vat het ambitieuze plan op om het bestaande regelgevende kader aanzienlijk te vereenvoudigen. Als basis moet er een grondige doorlichting gebeuren van de bestaande regels. Vervolgens kan het proces worden geoptimaliseerd en werk worden gemaakt van flexibelere en efficiëntere regelgeving.

#6 Ontwikkel een innovatieprogramma voor connectiviteit

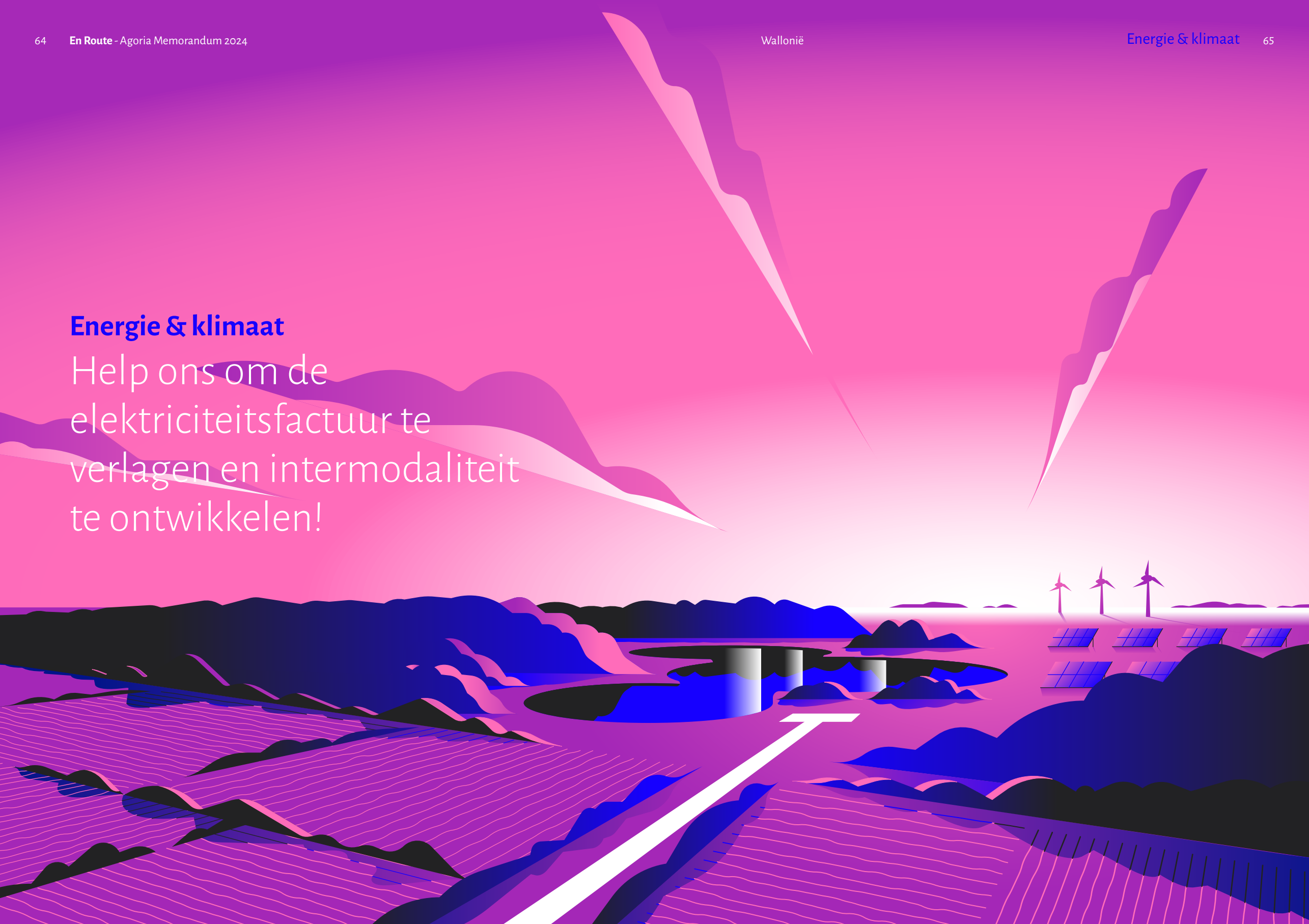
Agoria moedigt een stimulerend innovatieprogramma aan rond toekomstige netwerken met hoge capaciteit, zoals 5G en glasvezel. De nauwe samenwerking die hiervoor vereist is tussen de spelers in de sector, zal de technologische ontwikkeling bevorderen en de concurrentiekracht van ons land in de telecomsector versterken.

Technology for a better world

Agoria en zijn lidbedrijven binnen de telecomsector staan volledig achter de ontwikkeling van solide digitale infrastructuren. Door te investeren in mobiele netwerken, 5G en glasvezel bouwen we immers aan het Wallonië van morgen: een samenleving waar technologie en duurzaamheid hand in hand gaan voor een welvarende toekomst.

Energie & klimaat

Help ons om de elektriciteitsfactuur te verlagen en intermodaliteit te ontwikkelen!

Tijd voor een andere route

Energie

Naarmate de klimaatproblemen toenemen, staat het Waalse Gewest voor grote uitdagingen op het gebied van energie, mobiliteit en klimaatneutrale gebouwen. Het doel is duidelijk: een overgang bevorderen naar duurzame industrie, milieuvriendelijke mobiliteit en koolstofarme installaties.

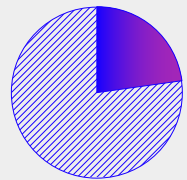
De Waalse industrie gaat momenteel door een grote klimaat- en energietransitie. Hiervoor kan ze rekenen op ondersteuning van het Innovatiefonds, een Europese financiële hefboom om de integratie van koolstofarme groene technologieën te bevorderen. Alleen wordt dit veelbelovende instrument vandaag nog onvoldoende benut.

Gedigitaliseerde energienetwerken vergemakkelijken deze groene transitie. Ze maken immers de weg vrij naar een verscheidenheid aan methoden om energie te delen, zoals collectief zelfverbruik, peer-to-peer-verkoopsystemen, de gemeenschap voor hernieuwbare energie of de energiegemeenschap van burgers (CE).

Alleen hinkt de uitrol van de slimme meter, essentieel voor de brede invoering van dergelijke deelsystemen, sterk achterop in Wallonië. Eind 2022 was slechts 7% van de analoge meters vervangen door digitale exemplaren.

Daarnaast ontbreekt er, in tegenstelling tot Vlaanderen, een nauwkeurig wetgevend kader voor de exploitatie van lokale hernieuwbare bronnen. Dit is een belangrijke verzuchting van de lokale industrie.

+23%

Waalse ondernemingen betalen tot 23% meer voor hun elektriciteit dan bedrijven in onze buurlanden.

De afwezigheid van een stimulerend netwerktarief voor uitwisselingen binnen hernieuwbare energie- of burgergemeenschappen vormt een ander obstakel. Daardoor moeten de leden van zo'n collectief de kosten voor het gebruik van de netten volledig zelf dragen.

Om dergelijke energiegemeenschappen in heel Wallonië te stimuleren, is het essentieel om grote energieverbruikers te betrekken. Denk hierbij aan industriezones en openbare gebouwen. Het doel is om tegen 2030 industriële sites om te vormen tot innovatielaboratoria voor dergelijke energiegemeenschappen.

Tot slot blijven de hoge energiekosten een serieus probleem. In tegenstelling tot andere Europese regio's bestaan er geen fiscale vrijstellingen. Daardoor wordt het concurrentievermogen van de volledige Waalse industrie ondermijnd. Vandaag liggen de elektriciteitskosten voor onze bedrijven tot 23% hoger dan in de buurlanden.

Mobiliteit

Sinds 1995 nam het wegverkeer met maar liefst 33% toe, op het snelwegennet zelfs met 63%. Maar op dit moment zijn alternatieven zoals het spoor of de binnenwateren niet in staat om grote hoeveelheden vracht te verwerken en zo de congestie op de weg te verlichten.

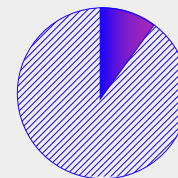
In Wallonië tekent de transportsector met 21% de op een na grootste uitstoot van broeikasgassen op. Ter vergelijking: in 1990 was nog maar 12% (IWEPS). Maar er is ook goed nieuws: elektromobiliteit is terrein aan het winnen. Tegen 2022 zal 1 op 4 nieuwe auto's en 1 op 3 bedrijfswagens een oplaadpunt hebben.

Volgens prognoses zou het Belgische wagenpark tegen 2030 grotendeels geëlektrificeerd zijn, goed voor 1,5 miljoen elektrische auto's en 500.000 herlaadbare hybridewagens. Het vrachtvervoer zal dezelfde trend volgen: de helft van alle nieuwe vrachtwagens zal een nuluitstoot hebben.

Met minder dan 10% van alle Belgische oplaadpunten heeft Wallonië echter een nijpend tekort aan laadcapaciteit. Actief inzetten op de ontwikkeling van geschikte infrastructuur is dus meer dan ooit de boodschap om de overgang naar duurzaam wegvervoer ook echt waar te maken.

Multimodaliteit is een aantrekkelijke piste, maar ook daar liggen nog grote obstakels. Zo zijn er te weinig verbindingen met het openbaar vervoer. Verder maken ook de ontoereikende wacht- en parkeerfaciliteiten de trein weinig aantrekkelijk.

De verdere ontwikkeling van de binnenvaart wordt dan weer afgeremd door een tekort aan personeel, wat leidt tot hogere kosten en schaarste aan competenties. De trend naar grotere schepen is ingezet, maar daarvoor is meer haveninfrastructuur nodig.

10%

Met minder dan 10% van de Belgische oplaadpunten moet Wallonië de ontwikkeling van zijn infrastructuur versnellen.

Klimaatneutraal bouwen

Tijdens de vorige legislatuur heeft de Waalse regering de nadruk gelegd op een aantal grote projecten om de renovatiegolf op gang te brengen. Daarnaast legden de overstromingen van 14 tot 16 juli 2021 terecht de nadruk op noodhulp en het herstel van het rampgebied.

Wallonië telt bijna 1,7 miljoen ge

bouwen met ongeveer evenveel wooneenheden (2022). De structuur van de Waalse woningmarkt wordt gekenmerkt door een overwicht van koopwoningen (bijna 70%) en een groot aandeel vrijstaande woningen (70%) ten opzichte van appartementen. Met 7% heeft de sociale huurmarkt een vrij beperkt aandeel in het patrimonium.

In het Wallonië zijn gebouwen verantwoordelijk voor het grootste deel van de broeikasgasemissies (na vervoer), namelijk 7,3 Mton CO₂-eq of 30% van de niet-ETS-broeikasgasemissies in 2019 (bron: PACE 2023):

- Residentieel: 80% van de Waalse broeikasgasemissies is afkomstig van gebouwen.
- Niet-residentieel: 20% van de Waalse broeikasgasemissies komt van gebouwen.

Het Waalse beleid zette al enkele belangrijke stappen. Zo juicht Agoria het voornemen van de regering toe om een renovatieverplichting in te voeren op basis van verkoop en verhuur. Deze maatregel sluit immers goed aan bij de structuur van de Waalse woningmarkt – gedomineerd door eigenaar-bewoners.

We vinden het ook zeer positief dat er binnen PACE gewerkt wordt aan de versterking van de zogeheten energiehuizen. Die hebben als taak om huiseigenaren te informeren over hun renovatie- en financieringsmogelijkheden en de geldende regelgeving. De uitdaging zal zijn om tijdens de volgende legislatuur verder te gaan op de ingeslagen weg.

Roadmap voor duurzame welvaart

Energie

#1 Bevorder de samenwerking met het oog op Europese financiering

Om de klimaat- en energietransitie te versnellen, moedigt Agoria het gewest aan om expertise uit de publieke en de privésector te combineren. Ondernemers die een sectorakkoord ondertekenden, zullen zo de juiste ondersteuning krijgen bij de samenstelling van hun dossier met het oog op financiering uit het Innovatiefonds.

#2 Stimuleer de ontwikkeling van hernieuwbare energie en meer netwerkcapaciteit

Om aan de groeiende vraag naar elektriciteit te voldoen en de netcapaciteit te verhogen, zijn dit onze aanbevelingen:

- Rol de slimme meter massaal uit. Die is namelijk noodzakelijk om energiegemeenschappen op te zetten.
- Moedig elektriciteitsdelen aan door de netwerktarieven aanzienlijk te verlagen voor zelf opgewekte hernieuwbare elektriciteit die binnen eenzelfde gebouw of een gedeelte eigendom wordt verbruikt.
- Stel een specifiek wetgevend kader op voor peer-to-peer-verkoop van stroom.
- Leg tarieven vast voor energiegemeenschappen op basis van de 'werkelijke kosten van netwerken'.
- Voer een aanmoedigingstarief in voor klanten op middenspanning (MT) om de flexibiliteit verder te stimuleren.
- Bevorder het gebruik van stroomafnameovereenkomsten (Contrats d'Achat d'Électricité of PPA's).

#3 Verbreed het wetgevende kader

In samenwerking met de federale overheid en de andere gewesten moet er een wettelijk kader komen voor de ontwikkeling van de nodige netinfrastructuur, inclusief interconnecties voor waterstof (H₂) en koolstofafvang en -opslag (CCS).

#4 Neem de belemmeringen weg voor de uitrol van windenergie op land

Agoria pleit voor de invoering van een helder en beknopt wettelijk kader dat het regionale, lokale en intergemeentelijke niveau integreert. We bevelen ook de invoering aan van een planningstool voor ruimtelijke ordening om de regionale planning te verbeteren. Tot slot raden we de ontwikkeling aan van een duidelijke strategie om omgevingseffecten te evalueren en op te volgen. Zo kunnen eventuele nadelige effecten tijdig worden opgespoord en aangepakt.

#5 Bepaal tarieven voor het delen van hernieuwbare elektriciteit op basis van werkelijke netwerkkosten

Agoria pleit voor tarieven op basis van werkelijke netwerkkosten voor het delen van zelf opgewekte elektriciteit uit hernieuwbare bronnen. Het doel: de netwerkkosten aanzienlijk verlagen wanneer deze energie binnen hetzelfde gebouw of flatgebouw wordt verbruikt.

Mobiliteit

#6 Ondersteun de overgang naar multimodale mobiliteit

Agoria stelt voor om de verkeerscongestie te verlichten aan de hand van een intelligente kilometerheffing voor alle types van voertuigen. Daarnaast raden we aan om het multimodale vrachtvervoer op regionale schaal doeltreffender te maken.

#7 Verminder de milieu-impact van transport

De bevordering van emissievrije mobiliteit voor personen en goederen staat of valt met een geschikt elektriciteitsnetwerk en de nodige laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen. De verdere ontwikkeling hiervan wordt met de dag crucialer.

#8 Investeer in vaste en duurzame mobiliteitsinfrastructuur

Dit is een van onze belangrijkste aanbevelingen: waarborg de toegankelijkheid van alle kleine stations en haltes, voor alle vervoersmiddelen.

#9 Zet maximaal in op de mobiliteit van morgen

Stimuleer innovatie, opleiding, digitalisering en nieuwe technologieën om de mobiliteit van morgen te garanderen. Denk bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van autonoom rijden en navigeren, ondersteund door de nodige infrastructuur en een passend wetgevend kader.

Klimaatneutrale gebouwen

#10 Voer de renovatieverplichtingen van PACE 2030 uit

Agoria moedigt de volledige uitvoering aan van de renovatieverplichtingen van PACE 2030 om klimaatneutraal bouwen in Wallonië te promoten.

#11 Maak werk van een transversaal plan voor publieke investeringen

Ontwikkel een 10-jarig investeringsplan dat specifiek gericht is op de renovatie van gebouwen, als aanvulling op het Waalse energie- en klimaatbeleid.

#12 Laat het EPC evolueren naar klimaatneutrale gebouwen

Agoria pleit voor wijzigingen aan het EPC om te voldoen aan de nieuwe vereisten van de Richtlijn Energieprestatie van Gebouwen (EPBD).

#13 Maak de switch naar premies gebaseerd op energieprestatie

Agoria stelt voor om de bestaande premies aan te passen zodat ze gebaseerd zijn op de energieprestatie van het gebouw in plaats van op andere criteria.

#14 Versnel de klimaatvriendelijke renovatie van openbare gebouwen

Lever meer inspanningen om het klimaat van openbare gebouwen te renoveren, door bijvoorbeeld gebruik te maken van vastgoedstrategieën en het kadaster om klimaatneutraliteit te bereiken.

#15 Sensibiliseer rond technologische opties voor klimaatvriendelijke renovatie

Eigenaars van een woning moeten op de hoogte zijn over de technologische opties voor een klimaatvriendelijke renovatie van hun woning. Zo kunnen ze de beste aanpak kiezen voor hun gebouw en in functie van hun beschikbare budget.

#16 Verhoog de adviescapaciteit rond klimaatvriendelijk renoveren

Er moet meer capaciteit komen om eigenaars van een woning te adviseren over duurzame renovatie. De ondersteuning vanuit Energiehuizen promoten is dan ook een must.

Technology for a better world

Bij Agoria zijn we ervan overtuigd dat iedereen zijn steentje moet bijdragen aan de groene transitie. Door van onze Waalse ondernemingen innovatiekampioenen te maken, kunnen we technologie inzetten om de klimaatopwarming tegen te gaan. Zo bevorderen we een duurzame industrie, milieuvriendelijke mobiliteit en betaalbare energie voor iedereen. Samen bouwen we aan een betere toekomst.

Circulaire economie & milieu

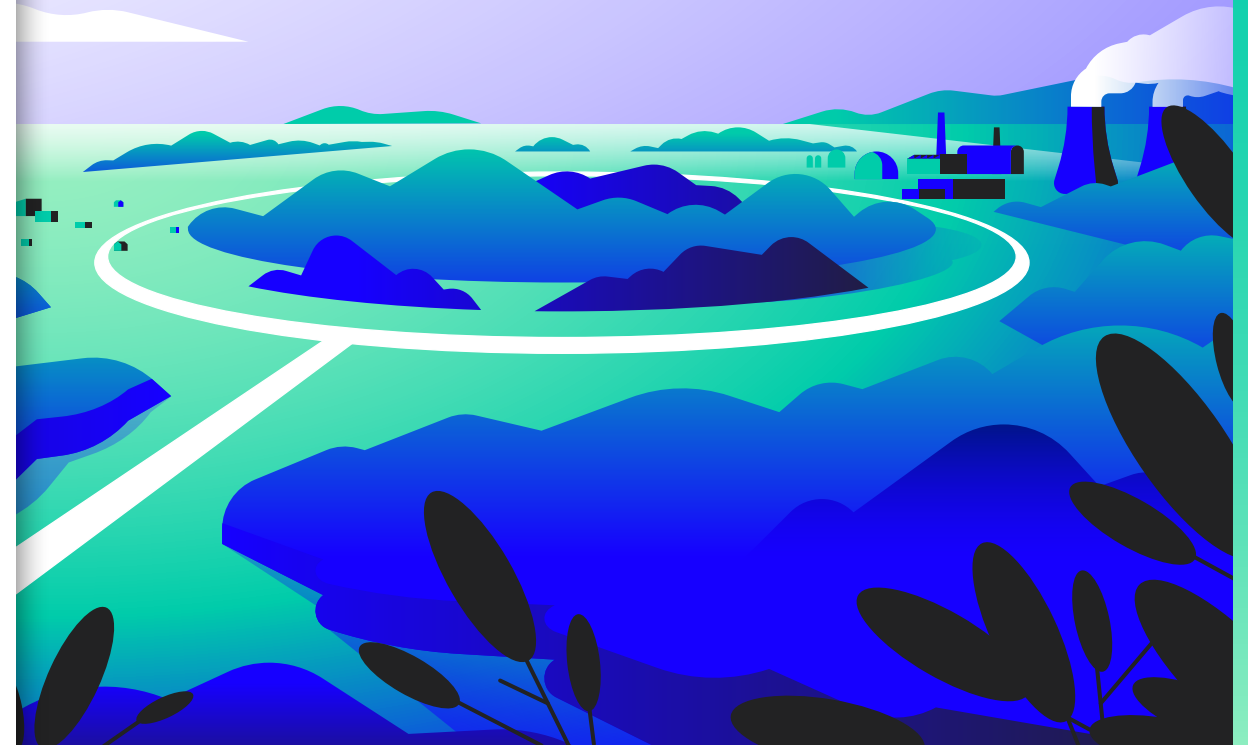
De tijd dringt voor de transitie naar een circulaire economie

Tijd voor een andere route

Gedreven door de klimaatverandering wordt het Waalse milieubeleid stelselmatig strenger, zeker voor spelers in de technologiesector. Maar door steeds strengere normen na te leven, slaagde onze sector er al in om haar milieu-impact naar beneden te halen. Die normen gaan trouwens vaak een stuk verder dan de best beschikbare technieken en de Europese regelgeving.

Ondanks deze enorme vooruitgang zetten de autoriteiten nog te weinig in op ondersteuning. Integendeel, de prioriteit ligt op controleren, zelfs van bedrijven die al veelvuldig gecertificeerd zijn. Met een overdaad aan verklaringen en formaliteiten als resultaat. Paradoxaal genoeg komt de naleving van de opgelegde termijnen vaak in het gedrang door een gebrek aan middelen bij de externe controleorganen.

Te veel regels

Gedreven door 'wetgevingsangst' neigen de autoriteiten tot overregulering. Zo eisen ze analyses van mogelijke verontreinigende stoffen in afvalwater, ze hanteren een reactieve aanpak van de PFAS-crisis, handhaven de status quo in de stikstofkwestie en vermenigvuldigen het aantal juridische aanvechtingen van afgegeven vergunningen.

Op Europees niveau vormt de doelstelling van nulvervuiling een uitdaging van formaat. De milieu-impact verder reduceren wordt een complexe zaak en zal innovatieve technologieën vergen om economisch levensvatbaar te blijven. Dit zorgt voor nog meer complexiteit bij bedrijven én regelgevers.

Een gelijk speelveld behouden

Deze situatie ondermijnt het concurrentievermogen van de technologische industrie, ontmoedigt potentiële investeringen en creëert een ongelijk speelveld voor bedrijven. Die worstelen met een veelheid aan vragen over de betrouwbaarheid van vergunningen en de duurtijd om ze te verkrijgen. Tegelijk kreunen ze onder alle extra verplichtingen en zware administratieve processen, zonder enige garantie op een positief milieueffect.

Een ding is zeker: er moet dringend een koerswijziging komen. Bedrijven die een verduurzaming van hun processen nastreven, moeten alle nodige ondersteuning krijgen in plaats van afgeremd te worden.

Roadmap voor duurzame welvaart

#1 Ontwikkel een visie op het milieubeleid voor de industrie met 2050 als horizon

Allereerst moet het volledige grondgebied in kaart worden gebracht. Deze analyse moet biodiversiteit in rekening nemen, water- en energiebronnen, mobiliteit, centrale zones en de doelstelling van nul netto ruimtebeslag (Zéro Artificialisation Nette) tegen 2050. Pas na identificatie van alle beperkingen is een optimale integratie van de industrie mogelijk.

Agoria bepleit dan ook de deelname van alle belanghebbenden om tot een volledige en accurate weergave te komen van de uitdagingen voor de industrie. Bestaande en toekomstige zones voor de herindustrialisering van Wallonië moeten worden afgebakend, rekening houdend met de beperkingen uit de analyse.

We bevelen ook de aanpassing aan van de vereiste drempelwaarden voor verontreinigingsbeheersing. Door die vervolgens permanent te maken, wordt het zoeken naar nieuwe verontreinigende stoffen in de toekomst vermeden.

#2 Breng het milieubeleid terug tot de essentie

Agoria roept op om te focussen op de vermindering van de milieu-impact en de afbakening van duidelijke doelstellingen alvorens nieuwe regelgeving in te voeren. Voordat nieuwe reglementering wordt ingevoerd, moeten de opgelegde lasten afgewogen worden tegen de mogelijke voordelen die eruit voortvloeien.

Deze evaluatie moet ook rekening houden met de competitiviteit van de Waalse ondernemingen ten opzichte van andere regio's en landen. Agoria wil een vermindering van de milieuvervuiling, maar zonder stortvloed aan specifieke regels.

Een open en continue dialoog met de industrie is cruciaal. Stigmatiseer de bedrijfswereid ook niet langer als de enige vervuiler. Agoria vraagt meer duidelijkheid in de communicatie en antwoorden binnen een redelijke termijn, idealiter binnen de periode van een maand.

Focus op de hoofdzaken en verspil geen kostbare tijd aan onbelangrijke details zonder toegevoegde waarde. We vragen procesvereenvoudiging waar mogelijk: eliminatie van overbodige zaken en focus op wat essentieel is om de milieu-impact te controleren.

Agoria benadrukt ook de noodzaak om de kennis binnen de overheid te versterken, met name bij lokale overheden. Die moeten vaak beslissingen nemen over complexe milieukwesties, maar beschikken hiervoor niet over de nodige middelen of kennis.

Om efficiënter te werken, raden we aan om alle vereiste gegevens binnen één loket of portaal te centraliseren, de nodige informatie slechts één keer op te vragen en af te stappen van allerhande bijkomende gegevens die toch niet relevant zijn voor het bedrijf in kwestie.

Tot slot is Agoria voorstander van een nauwkeuriger risicoanalyse om controles te organiseren. Deze aanpak zou toelaten om de acties beter te richten op de doeltreffendheid van het milieubeheer.

#3 Versterking van de circulaire economie in Wallonië

Agoria beveelt een aanzienlijke uitbreiding aan van 'Circular Wallonia' om projecten te stimuleren die gericht zijn op levensduurverlenging binnen de verwerkende industrie.

Concreet gaat het om de implementatie van strategieën voor hergebruik, reparatie, reconditionering en remanufacturing, evenals de introductie van nieuwe bedrijfsmodellen, zoals 'as a service'. Deze acties kunnen toegevoegde waarde creëren, jobs creëren en de Waalse economie verbeteren.

Technology for a better world

Agoria streeft een veelbelovende toekomst na voor de technologische industrie. Daarbij worden bedrijven niet langer beschouwd als vervuilers, maar krijgen ze erkenning als voorname spelers in de wereldwijde strijd tegen klimaatverandering. Verder dromen we van een vereenvoudigd en doelgericht milieubeleid voor Wallonië, met heldere objectieven en tot de essentie herleid. Maar bovenal zijn we overtuigd dat de circulaire economie de weg opent naar een duurzame en welvarende toekomst.

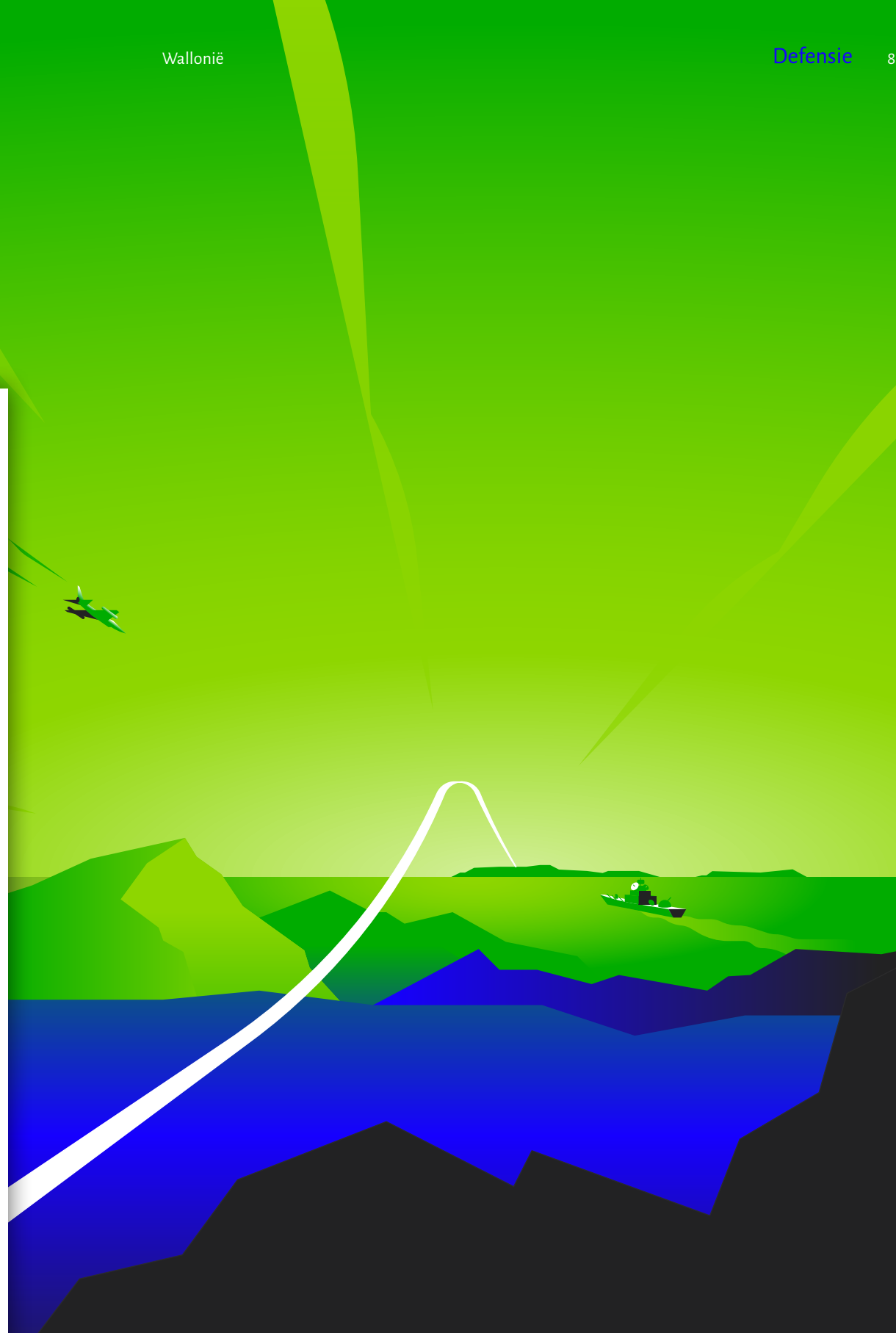
Defensie

De defensie-industrie
versterken met eerlijke
exportregels

Tijd voor een andere route

De veiligheid van de EU is een grote bekommernis geworden. De huidige uitdagingen en bedreigingen het hoofd bieden kan alleen als de lidstaten nauwer samenwerken. Om de veiligheid te garanderen, moet de EU een sterkere en geloofwaardigere rol spelen. Dicht bij de deur én veraf, solidair met onze partners en desnoods autonoom.

De veiligheid garanderen en versterken vereist één strategische kijk op defensie voor de komende jaren. In dit kader mogen we de rol van het Waalse Gewest niet verwaarlozen. Als dynamische en geëngageerde EU-speler heeft Wallonië alles in huis om een aanzienlijke bijdrage te leveren aan veiligheids- en defensie-initiatieven op Europees niveau.

Helaas worden Waalse bedrijven bij de export van defensiematerieel anders en strenger beoordeeld dan bedrijven uit andere lidstaten. Daardoor gaan ze gebukt onder een concurrentieel nadeel. Dus moeten de regionale regeringen corrigerende maatregelen nemen om de concurrentiepositie en de maatschappelijke rol van onze veiligheids- en defensie-industrie te garanderen.

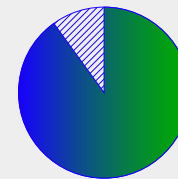
Te strikte interpretatie van Europese criteria

In onze exportgerichte Belgische economie neemt de defensie-industrie een prominente plaats in. Meer dan 90% van de activiteiten zijn gericht op het buitenland. De export van dit gevoelige materieel staat echter onder strenge controle van de Belgische regionale overheden. Die houden zich aan het Gemeenschappelijk Standpunt 2008/34 van de Europese Raad, dat minimale evaluatiecriteria oplegt voor de controle van de uitvoer van militair materieel.

In de praktijk zet elke lidstaat of federale staat deze richtlijnen om in nationale (of regionale) regelgeving. Dat leidt tot verschillende interpretaties en toepassingen. Vooral de grotere lidstaten nemen uiteenlopende factoren in rekening. Deze verschillen veroorzaken een concurrentienadeel, zeker wanneer de autoriteiten strengere of ongunstigere beoordelingscriteria hanteren dan de EU-richtlijnen voorschrijven.

Een van de factoren waarmee rekening wordt gehouden, is de positie van andere lidstaten in vergelijkbare situaties. Vooral de negatieve beslissingen worden nauwlettend in de gaten gehouden. Maar er gaat niet evenveel aandacht naar positieve beslissingen van andere lidstaten of de samenhang met het algemene buitenlandse beleid op regionaal, nationaal en EU-niveau.

Kortom, een harmonisering van de regelgeving op Europees niveau dringt zich op om eerlijke concurrentie te garanderen en verstoringen op de defensiemarkt te voorkomen.

90%

van de activiteiten van de Waalse defensie-industrie is exportgerelateerd.

Roadmap voor duurzame welvaart

#1 Garandeer een uniformere toepassing van de EU-richtlijnen inzake exportcontrole

Die consistente toepassing zal de verschillen tussen de lidstaten verkleinen en de handel stimuleren.

#2 Neem ook positieve veiligheidsoverwegingen in rekening op regionaal, nationaal en EU-niveau

Het is essentieel dat we ons niet beperken tot de negatieve criteria van de Europese richtlijnen, maar ook rekening houden met positieve effecten op de nationale en regionale veiligheid. Agoria pleit er dan ook voor om het Raadgevend Comité te versterken met experts in internationale veiligheid.

#3 Onderzoek exportaanvragen die andere lidstaten weigerden of goedkeurden

Volgens Agoria maakt deze aanpak een beter begrip mogelijk van de criteria en praktijken die andere EU-lidstaten hanteren, met een eerlijker toepassing van de exportregels als resultaat.

#4 Maak werk van een coherent systeem voor apparatuur die voortkomt uit multinationale programma's

Om de exportregels te harmoniseren en de samenwerking tussen alle betrokkenen te vergemakkelijken, beveelt Agoria aan om vooraf intergouvernementele akkoorden af te sluiten tussen lidstaten en bedrijven die deelnemen aan multinationale programma's.

Technology for a better world

Agoria ijvert voor een veilige en veelbelovende toekomst via technologische vooruitgang. Met haar innovaties verhoogt de technologische industrie de veiligheid van onze samenleving, zowel in de civiele als in de defensiesector. Ons doel is om een veiligere toekomst te creëren, waarin de eindeloze mogelijkheden van technologie worden benut.

www.enroute2024.be